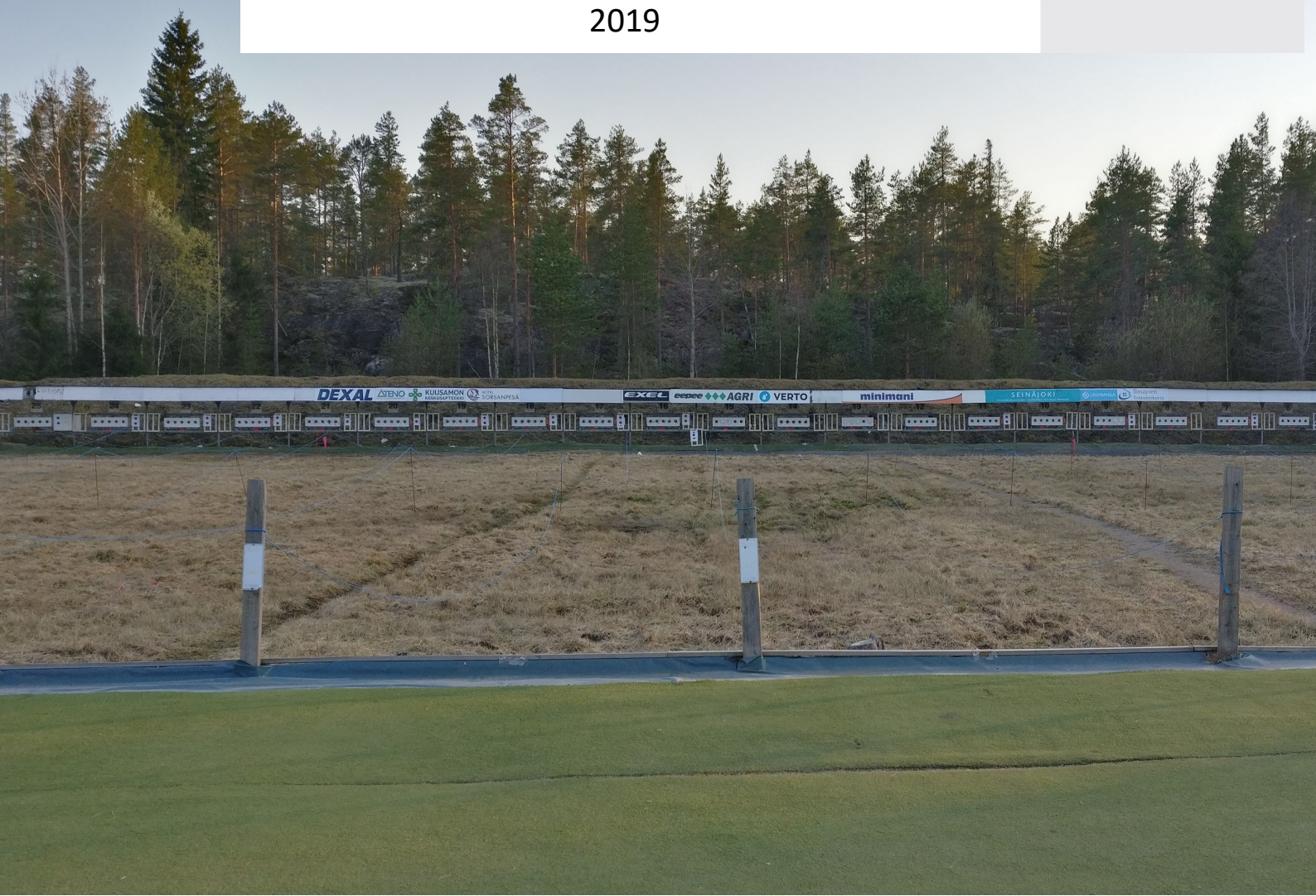

Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen kehittämissuunnitelma

2019

**Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen
kehittämissuunnitelma**

Julkaisu B:89

ISBN 978-951-766-367-0 (nide)

ISBN 978-951-766-368-7 (verkkojulkaisu)

ISSN 1239-0607

Julkaisuvuosi 2019

Hyväksytty 21.10.2019 (Mhall)

Julkaisun kuvat: Maaria Vanhatalo

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	3
2. AMPUMARADAT JA AMPUMALAJIT	4
2.1 Aseluvat ja ampumaratojen alueellinen tarve	4
2.2 Ampumaratojen käyttäjäryhmät.....	6
2.2.1 Metsästäjät.....	6
2.2.2 Ampumaurheilun harrastajat	7
2.2.3 Vapaaehtoinen maanpuolustus ja viranomaistoiminta	7
2.4 Ampumaratojen luokittelu	9
2.5 Ampumaratalaki	10
3. AMPUMARADAT JA YMPÄRISTÖ.....	12
3.1 Ympäristövaikutukset.....	12
3.1.1 Haitta-aineet.....	13
3.1.2 Melu.....	14
3.1.3 Turvallisuus.....	15
3.2 Ampumaratojen ympäristölupatilanne Etelä-Pohjanmaalla.....	16
4. ETELÄ-POHJANMAAN AMPUMARADAT	17
4.1 Ampumaratojen perustiedot.....	17
4.2 Ampumaratojen saavutettavuus.....	18
4.3 Ampumaratojen saavutettavuus ampumalajeittain	21
5. ETELÄ-POHJANMAAN AMPUMARATOJEN NYKYTILA JA AMPUMARATAVERKOSTON KEHITTÄMINEN..	26
5.1 Ammunnan harrastajien kattojärjestöjen tavoitetilat	26
5.2 Etelä-Pohjanmaan ampumarataverkoston kehittämistarpeet käyttäjäryhmien sekä ratojen omistajien ja pitäjien näkökulmasta.....	27
5.2.1 Käyttäjärhmien näkemykset Etelä-Pohjanmaan ampumarataverkoston nykytilasta	27
5.2.2 Käyttäjärhmien sekä radanpitäjien näkemykset Etelä-Pohjanmaan ampumarataverkoston kehittämistarpeista.....	27
5.3 Maakunnan ampumarataverkoston nykytila ja kehittäminen	28
6. LÄHTEET.....	30
LIITTEET	31

1. JOHDANTO

Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen kehittämissuunnitelman taustalla on vuonna 2015 hyväksytty uusi ampumaratalaki (Ampumaratalaki 763/2015). Ampumaratalain 12 § velvoittaa maakunnan liiton laatimaan ampumaratojen kehittämissuunnitelman, jonka tarkoituksena on arvioida maakunnassa sijaitsevien ampumaurheilukeskusten sekä muiden ampumaratojen riittävää määrää sekä sijoittumistarvetta. Suunnitelman avulla taataan mahdollisuus sille, että Etelä-Pohjanmaan metsästäjillä, ampumaurheilijoilla, ampumaharrastajilla ja ampumahiihdon harrastajilla sekä reserviläisillä ja viranomaisilla on riittävät mahdollisuudet ja edellytykset ammunnan harjoittelulle. Riittävät harrastus- ja harjoittelumahdollisuudet ohjaavat myös osaltaan ammuntaa pois sille sopimattomilta paikoilta, kuten sora- ja kivihaudoilta ja pelloilta.

Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen kehittämissuunnitelman tiedot maakunnan ampumaradoista pohjautuvat Vilénin ja Kohtalan (2015) Vaasan ammattikorkeakoululle tekemään opinnäytetyöhön *Ampumarataselvitys Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla* sekä sen yhteydessä kerättyyn ampumarata-aineistoon, jota on täydennetty ELY-keskuksen ampumarata-aineistolla. Lisäksi kehittämissuunnitelman laadinnassa on hyödynnetty muun muassa ympäristöministeriön ampumaratoja ja niiden toimintaa koskevia julkaisuja ja ohjeistuksia sekä sidosryhmiltä ja viranomaisilta saatuja tietoja.

Ampumaratalain 12 § mukaisesti keskeisiä metsästys- ja ampumaurheiluorganisaatioita on kuultu kehittämissuunnitelman laadinnan yhteydessä marraskuun 2018 ja tammikuun 2019 välisenä aikana. Lausuntopyyntö ampumaratojen kehittämissuunnitelman luonnoksesta lähetettiin maakunnan alueella toimiville metsästys-, ampuma-, ja ampumahiihtoseuroille sekä Etelä-Pohjanmaan reserviläisyhdistyksille ja reserviupseerikerhoille. Lisäksi lausuntoa pyydettiin Suomen Metsästäjäliitolta, Suomen Ampumaurheiluliitolta, Suomen Ampumahiihtoliitolta, Reserviläisliitolta, Suomen Reserviupseeriliitolta, Etelä-Pohjanmaan kunnilta, ELY-keskukselta, Puolustusvoimilta sekä Pohjanmaan poliisilaitokselta. Kehittämissuunnitelmaa on täydennetty ja päivitetty lausuntojen sekä radan pitäjille ja omistajille suunnatun kyselyn että käyttäjäryhmille osoitetun kyselyn kautta saatujen tietojen perusteella. Lisäksi sidosryhmille on järjestetty Seinäjoella 3.9.2019 yleisötilaisuus, jossa on ollut mahdollista kommentoida kehittämissuunnitelmaa ja vaikuttaa sen lopulliseen sisältöön.

Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen kehittämissuunnitelmaan on koottu kokonaiskuva maakunnan ampumarataverkostosta, joka muodostuu 54 toiminnassa olevasta ulkoampumaradasta. Maakunnan ampumaradoista kaksi on merkittäviä ampumaurheilukeskuksia ja loput keskikokoisia tai pienempiä ampumaratoja. Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen ikärakenne on suhteellisen vanha, suurin osa toiminnassa olevista ampumaradoista on perustettu ennen 2000-luvun alkua. Alueella sijaitsevat ampumaradat painottuvat maakunnan länsiosiin, mutta myös maakunnan itäosissa ollaan kohtuullisen ajomatkan päässä lähimmästä ampumaradasta. Eri ampumalajien suhteen parhaat harrastusmahdollisuudet Etelä-Pohjanmaalla ovat kivääriammunnan harrastajilla ja heikoimmat toiminnallista ammuntaa harrastavilla.

Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen kehittämissuunnitelman laadinnasta on vastannut Etelä-Pohjanmaan liiton maakuntasuunnittelun tehtäväalue. Etelä-Pohjanmaan maakuntahallitus hyväksyi kehittämissuunnitelman 21.10.2019.

2. AMPUMARADAT JA AMPUMALAJIT

2.1 Aseluvat ja ampumaratojen alueellinen tarve

Ampumaradat ovat useiden eri käyttäjäryhmien käytössä. Suurin käyttäjäryhmä ovat siviilikäyttäjät, joiksi voidaan laskea muun muassa ampumaurheilun ja ampumahiihdon harrastajat sekä muut ammunnan harrastajat, metsästäjät ja reserviläiset. Siviilien lisäksi ampumaratojen pääasiallisia käyttäjiä ovat eri ammattilaiset, joiden työssä vaaditaan ampumataittoa, kuten poliisin ja tullin viranomaiset sekä puolustusvoimat. Ampumaradat ovat yleisesti niiden käyttäjäryhmien omistamia ja ylläpitämiä. Merkittäviä omistajaryhmiä ovat muun muassa eri ampumaseurat, riistanhoitoyhdistykset sekä puolustusvoimat. Ampumaratojen toiminta mahdollistaa ammunnan harrastamisen tai ammatillisen harjoittelun turvallisissa, tarkoituksenmukaisissa ja valvotuissa olosuhteissa.

Ampumaratojen alueellista tarvetta voidaan tarkastella esimerkiksi alueella voimassa olevien aselupamäärien avulla. Vuonna 2015 Suomessa oli yksityishenkilöillä kaikkiaan noin 1,5 miljoonaa asetta.¹ Poliisin aselupatilaston mukaan suurin osa aseista oli vuonna 2015 metsästysaseita, kuten haulikoita, kiväärejä ja pienoiskiväärejä. Lisäksi yksityishenkilöillä oli käsiaseita, kuten erilaisia pistooleja ja revolvereita, kaiken kaikkiaan noin 220 000 kappaletta. Uusien aselupien myöntämisen määrä on Suomessa pysynyt viime vuosina suhteellisen vakiona, ollen noin 55 000 - 56 000 lupaa vuodessa.² Samaan aseeseen voi kuitenkin olla kaksi lupaa, joista toinen on aseiden käyttöä varten toiselle henkilölle haettu rinnakkaislupa.³

Poliisin mukaan Etelä-Pohjanmaan alueella oli aselupia syyskuussa 2018 yhteensä 69 111 kappaletta. Alueellisesti tarkasteltuna aselupia oli määrällisesti eniten Seinäjoen kaupungin alueella (16 226 lupaa). Asukaslukuun suhteutettuna aselupia oli puolestaan eniten Isojoen kunnassa, jossa aselupa oli määrällisesti tarkasteltuna 56 % asukkaista eli noin joka toisella asukkaalla. Aselupien suhteellista määrää tarkasteltaessa on kuitenkin huomioitava, että yhdellä henkilöllä voi olla aselupia useisiin aseisiin tai yhteen aseeseen voi olla useampi lupa. Aselupien suhteellisen määrän suuruus kertoo välillisesti alueen metsästys- ja ampumaharrastusaktiivisuudesta. Toisaalta esimerkiksi yksittäiset asekeräilijät voivat kasvattaa aselupien suhteellista määrää. Aselupien alueelliset määrät on osoitettu taulukossa 1 sekä lupien suhteellisen määrän jakautuminen Etelä-Pohjanmaan maakunnassa kuvassa 1.

¹ Poliisi (2015)

² Poliisi (2017)

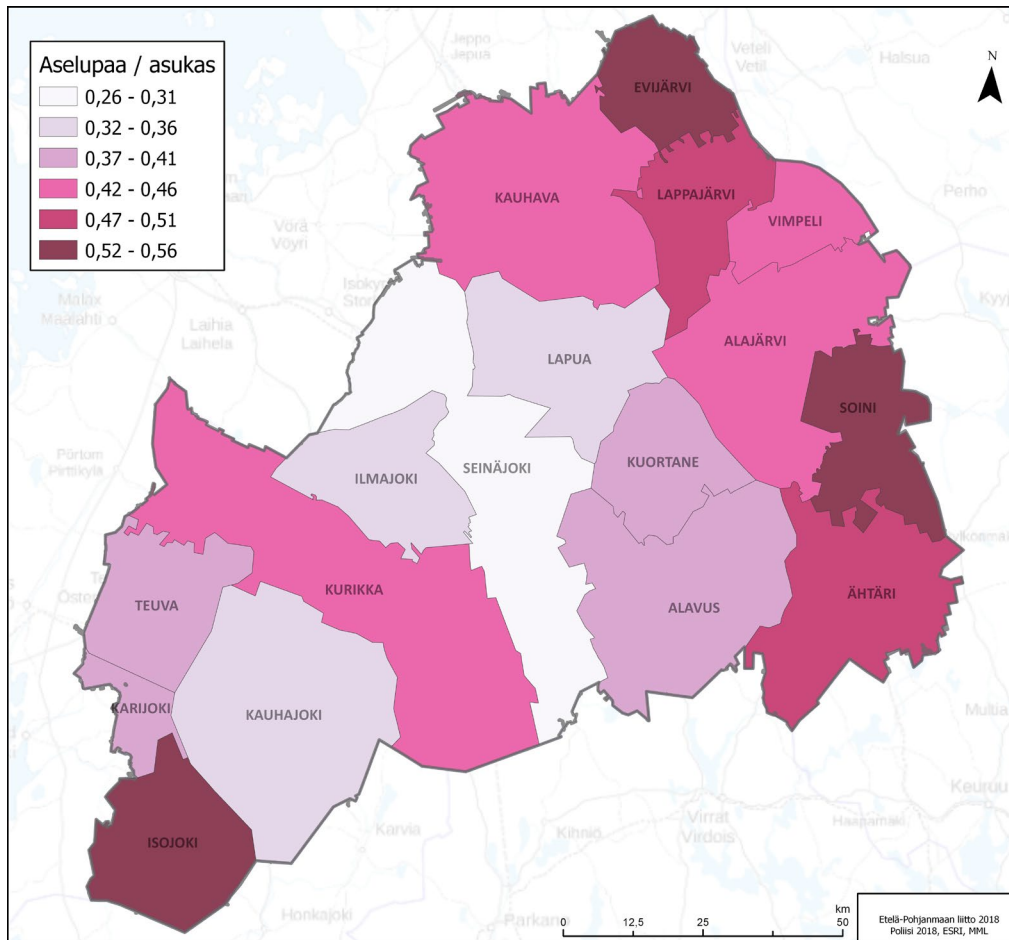
³ Poliisi (2018)

Taulukko 1. Kuntien väkiluvut sekä aselupien määrä ja niiden suhde väestöön.

Kunta	2018		
	Väkiluku	Aseluvat	Aseluvat/väkil.
Alajärvi	9 831	4 291	0,44
Alavus	11 713	4 607	0,39
Evijärvi	2 499	1 287	0,52
Ilmajoki	12 205	4 332	0,35
Isojoki	2 032	1 132	0,56
Karjajoki	1 329	507	0,38
Kauhajoki	13 610	4 499	0,33
Kauhava	16 278	7 135	0,44
Kuortane	3 637	1 456	0,40
Kurikka	21 203	9 636	0,45
Lappajärvi	3 140	1 465	0,47
Lapua	14 494	5 024	0,35
Seinäjoki	62 676	16 226	0,26
Soini	2 114	1 131	0,54
Teuva	5 269	2 144	0,41
Vimpeli	2 974	1 227	0,41
Ähtäri	5 906	3 012	0,51
Etelä-Pohjanmaa	190 910	69 111	0,36

Lähde: Aseluvat: Poliisihallinnon tilastoja 9/2018. Asukasluvu: Tilastokeskus 3/2018

Kuva 1. Aseluvat suhteessa kuntien väkilukuun Etelä-Pohjanmaalla.

2.2 Ampumaratojen käyttäjäryhmät

2.2.1 Metsästäjät

Metsästäjät ovat yksi merkittävimmistä ampumaratojen käyttäjäryhmistä. He käyttävät ampumatarjoa harjoitteluun, aseiden kohdistamiseen sekä metsästyslupiin liittyvien ampumakokeiden järjestämiseen ja suorittamiseen. Ampumakokeiden suorittamisesta on määrätty metsästyslain 21 §, jonka mukaan rihlatulla luotiaseella tai metsästysjousella metsästävän henkilön on suoritettava ampumakoe, jos se on metsästettävän riistaeläinlajin vuoksi tarpeen. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella ampumakokeesta 517/201 säädetään, että ampumakoe on suoritettava metsästettäessä rihlatulla aseella hirveä, valkohäntäpeuraa, saksanhirveä, metsäpeuraa, kuusipeuraa, japaninpeuraa, metsäaurista, villisikaa tai karhua. Rihlattujen aseiden lisäksi vuodesta 2017 lähtien jousella metsästävien metsästäjien on täytynyt suorittaa ampumakoe metsästäessä kuusipeuraa, saksanhirveä, japaninpeuraa, valkohäntäpeuraa, metsäaurista, villisikaa tai muflonia. Riistanhoitoyhdistysten julkisiin hallintotehtäviin kuuluu ampumakokeiden ja metsästäjätutkintojen järjestäminen. Metsästyslain 21 § mukaan riistanhoitoyhdistys järjestää ampumakokeen ja antaa sen hyväksytystä suorittamisesta ampumakoetodistuksen sekä pyynnöstä jäljennöksen siitä. Ampumakoetodistus on voimassa kolme vuotta kokeen suorittamisesta.

Metsästyksen suosiota ja metsästäjien määrää voidaan tarkastella maksettujen riistanhoitomaksujen avulla. Pakollisen metsästäjätutkinnon suoritettuaan metsästäjät maksavat vuotuisen riistanhoitomaksun hankkiessaan vuosittaista metsästyskorttiaan.⁴ Metsästyskortin tarvitsee jokainen, joka harjoittaa metsästystä tai toimii metsästyksen johtajana.⁵ Suomen Luonnonvarakeskuksen mukaan luvanvarainen metsästys kasvoi Suomen valtion alueella koko 1900-luvun ajan vakiintuen 2000-luvulle tultaessa noin 300 000 vuotuisen riistanhoitomaksun maksaneeseen metsästäjään. Suomessa on väkilukuun suhteutettuna eniten metsästäjiä koko Euroopassa.⁶

Suomessa on 294 riistanhoitoyhdistystä, jotka ovat riistahallinnon paikallistason yhtiöitä. Riistanhoitomaksujen alueellista määrää tilastoidaan riistanhoitoyhdistysten muodostamien aluejakojen perusteella. Jäsenenä voi olla joko siinä riistanhoitoyhdistyksessä, jonka toiminta-alueella pääasiassa metsästää tai siinä riistanhoitoyhdistyksessä, jonka toiminta-alueella olevassa kunnassa on kotipaikka. Useampaan riistanhoitoyhdistykseen ei kuitenkaan voi kuulua samanaikaisesti.

Etelä-Pohjanmaalla toimii 15 riistanhoitoyhdistystä ja 126 metsästysseuraa.⁷ Etelä-Pohjanmaan maakunta on osa Pohjanmaan riistanhoitoaluetta, johon kuuluvat myös Keski-Pohjanmaan maakunta sekä Laihia, Vähäkyrön ja Isokyrön alueet. Vuonna 2018 Pohjanmaan riistanhoitoalueella riistanhoitomaksun maksoi yhteensä 22 793 metsästäjää, kun koko Suomen alueella maksun maksoi yhteensä 302 988 metsästäjää. Muihin alueisiin suhteutettuna Pohjanmaan alueella maksun maksaneita oli neljänneksi eniten koko Suomessa. Kehittämissuunnitelman liitteeksi 2 on koottu taulukko, jossa esitetään tiedot Etelä-Pohjanmaan alueella toimivista metsästysseuroista riistanhoitoyhdistyksittäin.

⁴ Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta 28.6.1993/616

⁵ Maa- ja metsätalousministeriö (2018)

⁶ Suomen Riistakeskus (2019)

⁷ Suomen Riistakeskus Pohjanmaa (2019)

2.2.2 Ampumaurheilun harrastajat

Eri ampumaurheilulajien harrastajat ovat metsästäjien ohella merkittävä ampumaratojen käyttäjäryhmä. Suomen ampumaurheiluliiton (2018) arvion mukaan Suomessa on yhteensä noin 34 000 ampumaurheilun harrastajaa ja 301 ampumaurheilun jäsenyhdistystä. Ampumaurheilun jäsenyhdistyksistä 29 ilmoittaa kotipaikakseen Etelä-Pohjanmaan alueen. Etelä-Pohjanmaalla on myös aktiivista ampumahiihdon harrastustoimintaa. Alueella toimii yhteensä 11 ampumahiihtoseuraa, joista Seinäjoen Hiihtoseura ry oli vuonna 2017 lisenssimäärältään, yhteensä 79 lisenssiä, Suomen suurin.⁸ Seurojen lisäksi Etelä-Pohjanmaan Ampumahiihto ry järjestää harrastustoimintaa Etelä-Pohjanmaan alueella.

2.2.3 Vapaaehtoinen maanpuolustus ja viranomaistoiminta

Ampumaratoja käytetään aktiivisesti myös vapaaehtoisessa maanpuolustustoiminnassa. Vapaaehtoisella maanpuolustustoiminnalla tarkoitetaan erilaisia Suomen maanpuolustusta tukevia kansalaistoimintoja, joiden keskiössä ovat reserviupseeri- ja reserviläistoiminta. Reserviläisliiton (2018) mukaan ammunta on suosituin ja laajin reserviläistoiminnan muoto.⁹ Se sisältää erilaisten aseiden käyttötaitojen ja ampumalajien harjoittelua. Erilaisia reserviläisammunnan muotoja ovat muun muassa ilma-aseamunna sekä sotilaskaliiperin aseiden ammunnat. Reserviläisammuntoja järjestetään pääsääntöisesti paikallisten reserviläisyhdistysten omilla radoilla tai muiden paikallisten toimijoiden radoilla.

Koko Suomen alueella reserviupseereihin kuuluu yhteensä noin 27 000 henkilöä. Etelä-Pohjanmaan Reserviupseeripiiriin kuuluu yhteensä 21 reserviupseerikerhoa, joissa on jäseniä yhteensä 1 300. Maakunnallisiin reserviläispiireihin kuuluu Suomessa yhteensä 37 000 henkilöä. Etelä-Pohjanmaan alueella toimii yhteensä 30 alueellista reserviläisyhdistystä sekä noin 2 800 henkilöjäsentä.¹⁰

Lisäksi ammatissaan ampumataitoa tarvitsevat viranomaiset käyttävät ampumaratoja harjoittelutoimintaansa. Virkansa puolesta ampumataitoa tarvitsevat muun muassa tullin, poliisin, puolustusvoimien, rajavartiolaitoksen ja vankeinhoitolaitoksen henkilökunta. Poliiseja laki vaatii ja velvoittaa harjoittelemaan ampumataitoja ja suorittamaan ampumakokeen kaksi kertaa vuodessa. Puolustusvoimien Pohjanmaan aluetoimiston vastuualueella, joka muodostuu Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnista, toimii kaksi puolustusvoimien käytössä olevaa ampumarataa, joita käytetään muun muassa kertausharjoituksissa. Kyseiset radat sijaitsevat Vaasassa ja Lohtajalla.

⁸ Ampumahiihtoliitto (2017)

⁹ Reserviläisliitto (2018)

¹⁰ Etelä-Pohjanmaan reserviläispiiri (2018)

2.3 Ampumalajit

Ampumaradoilla harjoitettavat eri ampumalajit voidaan yleisesti jakaa neljään eri luokkaan. Nämä luokat ovat kivääriammunta, haulikkoammunta, pistooliampunta ja näiden kolmen yhdistelmämuoto. Jokainen luokka sisältää erilaisia ampumalajimuotoja, joissa ammutaan suoritetaan esimerkiksi erilaisiin paikallaan oleviin tai liikkuviin maaleihin, erilaisilla asemalleilla, eripituista ampumaetäisyyksistä tai liikkumalla suunnitelmallisesti rata-alueella erilaisten rataosuuksien välillä.

Taulukko 2. Yleisimmät ampumalajit (Lähde: Ympäristöministeriö (2012). Ampumaratojen ympäristölupa.)

	Ampumalaji	Kuvaus
Kivääri	Vakio- ja vapaakivääriammunta	Ampumamatka 300 m, kaliiperi maksimissaan 8 mm.
	Ilmakivääriammunta	Ampumamatka 10 m joko kiinteään tai liikkuvaan maaliin, kaliiperi 4,5 mm.
	Urheilu- ja pienoiskivääriammunta	Ampumamatka 50 m, kiinteään maaliin, kaliiperi 5,6 mm.
	Siluettiammunta	Ampumamatkat 40–200 m. Siluettiammunnassa ammutaan kiskoien päälle asetettuja metallisia tauluja nurin.
	Metsästysammunta	Ampumamatkat 10–100 m vaihtelevasti metsästysammuntalajista riippuen joko kiinteään tai liikkuvaan maaliin. Ilmakiväärillä ampumamatka 10 m liikkuvaan maaliin.
	Riistamaali	Kiväärimallisella aseella ammutaan liikkuvaan maaliin. Maalitaulusta löytyy aina riistaeläimen kuva, jossa ns. kuolettavimmalle alueelle on merkitty maalitaulu.
	Kasa-ammunta	Ampumamatkat 50–600 m, kaliiperi $\geq 5,6$ mm. Osumat pyritään saamaan mahdollisimman lähelle toisiaan.
Haulikko	Skeet	Puoliympyrän muotoisella radalla ammutaan haulikolla kahdesta tornista heitettyjä kiekkoja. Ampumapaikkoja on kahdeksan. Kaliiperi 12 cal.
	Trap	Ammutaan haulikolla ampujan edestä pois päin lentäviä kiekkoja. Ampumapaikkoja on viisi. Kaliiperi 12 cal. Trap-lajeja neljä.
	Metsästysammunta metsästyshaulikko tai -trap	Ampumamatka 5–36 m, muistuttaa skeet- ja trap-ammuntaa. Kaliiperi 12 cal.
	Sporting	Ammunta tapahtuu maastoon rakennetulla radalla, jossa on useita ampumarasteja. Jokaisella rastilla on eri tavalla ammuttavia kiekkoja, jotka jäljittelevät erilaisia metsästystilanteita.
	Compak-sporting	Samantapainen kuin varsinainen sporting-ammunta. Radan viisi ampumapaikkaa sijaitsevat suoralla linjalla noin 4 metriä toisistaan.
Pistooli	Iso-, vakio-, pienois- ja olympiapistooli sekä pistoolipika-ammunta	Ampumamatka 25 m, kaliiperi 5,6–9,6 mm.
	50 m pistooli (ns. vapaapistooli)	Ampumamatka 50 m, kaliiperi 5,6 mm.
	Ilmapistooli ja ilma-olympia-ammunta	Ampumamatka 10 m, kaliiperi 4,5 mm.
	Siluettiammunta	Ampumamatkat 50–200 m. Siluettiammunnassa ammutaan kiskoien päälle asetettuja metallisia tauluja nurin.
Kivääri, haulikko ja pistooli	Sovellettu reserviläisammunta (SRA)	SRA:ssa jokaista ampumasuoritusta vastaavaa rastia varten laaditaan ampumatehtävä, jonka ampuja suorittaa ennalta annetun tilannekuvauksen edellyttämällä tavalla.
	Practical-ammunta	Practicalissa pyritään saamaan paljon osumapisteitä suoritukseen käytettyyn aikaan nähden. Kilpailuissa tarkkuuden ja nopeuden arvostus suhteutetaan käyttämällä Comstock count -pistelaskua, jossa suorituksen aikana saadut osumapisteet jaetaan suoritukseen käytetyllä ajalla.
	Mustaruutiammunta	Useita eri lajeja.

2.4 Ampumaratojen luokittelu

Ampumaratalain 763/2015 3§ mukaan ampumaradalla tarkoitetaan ulkona olevaa aluetta tai sisällä olevaa tilaa, joka on suunniteltu ampuma-aseella maaliin ampumista varten. Ampumaradalla tarkoitetaan siis kokonaisuutena ammuntaan käytettyä aluetta tai sisätilaa, eikä näin ollen yksittäistä ampumapaikkaa. Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen kehittämissuunnitelmassa käsitellään maakunnassa sijaitsevia ulkoampumaratoja. Ampumarata voi koostua useista eri ampumapaikoista sekä useille eri lajimuodoille suunnitelluista alueista. Samalla ampumaradalla voi esimerkiksi sijaita pistooli-, kivääri- ja haulikkoammuntaan tarkoitetut radat ja ampumapaikka-alueet.

Tyypillisesti ampumaradalla sijaitsee yksi tai useampi ampumapaikkaan kuuluva katos, lava tai muu rakennelma, joka on suunniteltu ammunnan suorittamispaikaksi. Suorituspaikkojen lisäksi ampumarata-alueeseen voi sisältyä myös muita harrastus- ja harjoittelutoimintaan käytettäviä tiloja, rakennelmia ja alueita. Näitä ovat esimerkiksi erilaiset maalit, kulissit, suojarakennelmat, suojarakennukset ja taukotuvat. Ampumaradan toimintaan voi liittyä myös varsinaisen rata-alueen ulkopuolisia alueita, kuten esimerkiksi erilaisia suoja-alueita tai ajoneuvojen pysäköintialueita.

Eri ampumaratatyypit jaetaan yleisesti sen perusteella, kuinka paljon alueella keskimäärin suoritetaan laukauksia sen käyttövuoden aikana. Herrasen ja muiden (2017) mukaan ampumarata voidaan määritellä hallituksen esitykseen perustuen ampumaurheilukeskukseksi silloin, kun alue sisältää useiden lajien suorituspaikkoja ja siellä ammutaan yli 300 000 laukausta käyttövuoden aikana. Vähäiseksi ampumaradaksi ampumarata määritellään silloin, kun radalla ammutaan enintään 10 000 laukausta vuodessa. Vähäisiä ampumaratoja ovat esimerkiksi eri metsästysseurojen radat, joilla järjestetään ampumakoikeita, ammunnan harjoittelua ja aseiden kohdistamisia. Näiden väliin jäävä luokka eli radat, joilla laukauksien vuotuinen määrä on 10 000 - 300 000, määritellään yleisesti ampumaradoiksi.¹¹

Kolmen laukausmääriin perustavan luokan lisäksi ampumaradat voidaan luokitella niiden toimintamahdollisuuksien laajuuden pohjalta. Suomen Ampumaurheiluliitto jakaa ampumarata-alueet neljään luokkaan niiden käyttömäärien ja erilaisten käyttömahdollisuuksien pohjalta. Nämä neljä luokkaa ovat kansainväliset, valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset ampumaurheilukeskukset.

Kansainväliset ampumaurheilukeskukset on suunniteltu siten, että niiden puitteissa on mahdollista järjestää vaativia kansainvälisiä ammuntilkilpailuja, kuten esimerkiksi EM- ja MM-kilpailuja. Keskukset ovat rakenteeltaan sellaisia, että useiden eri ampumalajien kilpailujen samanaikainen järjestäminen on mahdollista. Keskeistä kansainvälisissä ampumaurheilukeskuksissa on niiden muunneltavuus. Rata- ja oheisrakenteita on pystyttävä muuttamaan eri lajeille sopiviin tarpeisiin. Keskuksesta tulee sijaita myös harjoittelurata, jolla kilpailijat voivat kilpailujen aikana testata aseitaan. Erilaisten ampuma-alueiden lisäksi keskuksen alueella tulee olla korkeatasoiset katsomot, huolto-, toimitsija- ja lehdistötilat sekä riittävät ajantasaiset viestintämahdollisuudet. Keskuksen pitää sijaita hyvien kulkuyhteyksien päässä ja sen läheisyydessä tulee olla laadukkaat ja määrältään riittävät majoitusmahdollisuudet.

Valtakunnalliset ampumaurheilukeskukset ovat koko Suomea palvelevia ampumarata-alueita, joiden puitteissa on mahdollista järjestää kansainvälisiä kilpailuja sekä valmennustilaisuuksia. Kulkuyhteyksien tulee olla keskuksen hyvät ja sen läheisyydestä on oltava riittävät majoitusmahdollisuudet. Keskusten

¹¹ Herranen ym. (2017).

läheisyydestä pitää löytyä myös huolto- ja toimitsija tilat. Valtakunnallisissa ampumakeskuksissa tulee olla myös mahdollisuudet järjestää eri lajien kilpailuja samanaikaisesti. Lisäksi viestintäyhteyksien on tärkeää olla ajantasaiset ja toimivat. Ampumakeskuksesta on mahdollisuuksien mukaan löydyttävä myös erillinen harjoittelurata tai -alue, jossa aseiden testaaminen kilpailutilanteissa on mahdollista.

Alueellisilla ampumaurheilukeskuksilla tarkoitetaan ampumaratakokonaisuuksia, jotka mahdollistavat eri ampumalajien valtakunnallisten kilpailujen ja rajoitettujen kansainvälisten kilpailujen järjestämisen. Alueellisten keskusten tulee sijaita alueen keskeisellä paikalla ja sinne on löydyttävä suhteellisen hyvät kulkuyhteydet. Keskuksista tulee löytyä myös riittävät huolto- ja toimitsijatilat sekä mahdollisuuksien mukaan majoittumiseen tarkoitetut puitteet. Alueellisten keskusten viestintäyhteyksien tulee olla myös sellaiset, että ampumatulokset on mahdollista toimittaa tarvittaessa nykyaikaisilla viestintävälineillä.

Paikallisilla ampumaurheilukeskuksilla tarkoitetaan ampumarata-alueita, jotka toimivat pääsääntöisesti yhden ampumaseuran harjoitteluratana. Ne ovat kokonaisuudeltaan sellaisia, että niiden puitteilla kyetään palvelemaan esimerkiksi kunnallista urheiluammuntatoimintaa sekä järjestämään pieniä kilpailuja. Paikalliset ampumaurheilukeskukset ovat usein yhden tai useamman seuran hallinnassa olevia ratakokonaisuuksia, joiden alueilla pystytään järjestämään aluetason kilpailuja tai seurojen omia kilpailuja sekä harjoittelutoimintaa.

Etelä-Pohjanmaalla sijaitsee Etelä-Pohjanmaan liiton keräämien tietojen (tilanne lokakuussa 2019) mukaan yhteensä 54 ulkoampumarataa, yksi rakenteilla oleva rata ja yksi suunnitteluvaiheessa oleva rata. Ampumarataluokituksen mukaisesti Etelä-Pohjanmaan ampumaradoista 29 on vähäisiä ampumaratoja, 23 ampumarataluokan ratoja ja kaksi ampumaurheilukeskuksia, joissa ammutaan yli 300 000 laukausta vuodessa. Ampumaurheilukeskukset sijaitsevat Ylistarossa sekä Kauhajoen Sotkassa, jossa on erikoistuttu ampumahiihtotoimintaan.

2.5 Ampumaratalaki

Kehittämissuunnitelman taustalla vaikuttavat ammunnan harrastamiseen ja ampumaratojen toimintaan liittyvät lait ja asetukset.

Merkittävimmät ampumaratoihin suoraan tai välillisesti liittyvät lait ja asetukset ovat ampumaratalaki (763/2015), asetus ampumaradoista (1307/2015), ampuma-aselaki (1/1998), ampuma-aseasetus (145/1998). Näiden lisäksi ampumaratojen toiminnassa on huomioitava ympäristönsuojelulaki (527/2014) ja ympäristönsuojeluasetus (713/2014), jätelaki (646/2011) ja valtioneuvoston asetus jätteistä (179/2012), laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994) ja valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006), laki eräistä naapuruussuhteista (26./1920), luonnonsuojelulaki (1096/1996) ja luonnonsuojeluasetus (160/1997), vesilaki (587/2011) sekä maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999).

Uudistunut ampumaratalaki astui voimaan 1.12.2015. Se on korvannut ampuma-aseiden ja ampumatarpeiden ostamisesta ja hallussapidosta sekä ampumaratojen laittamisesta ja kunnossapidosta vuonna 1915 annetun armollisen asetuksen (92/1915) sekä ampuma-aseiden ja ampumatarpeiden

kaupasta, aseiden hallussapidosta ja mukana kantamisesta sekä ampumaratojen laittamisesta ja kunnossapidosta vuonna 1916 annetun keisarillisen Suomen Senaatin päätöksen (52/1916).¹²

Uudistuneen ampumaratalain tavoitteet ovat turvallisen ampumaharrastuksen edistäminen, ampumaratojen ja niiden välittömässä läheisyydessä sijaitsevien alueiden turvallisuuden edistäminen sekä maakunnallisen ampumarataverkoston suunnitelmallinen kehittäminen ja kehityksen ylläpitäminen. Lisäksi laki määrittelee ja antaa valtiolliset säädökset ampumaratojen perustamisesta, ylläpitämisestä ja valvonnasta sekä radan pitäjien oikeuksista.

Lakiperustan mukaan ampumaradan (>10 000 laukausta/v.) perustaminen ja ylläpitäminen on säädetty luvanvaraiseksi toiminnaksi. Vähäisen ampumaradan (<10 000 laukausta/v.) perustaminen sekä ylläpitäminen on puolestaan ilmoituksenvaraista. Ampumarataluvan myöntää ja peruuttaa Poliisihallitus, joka antaa luvan toistaiseksi voimassa olevana. Uuden ampumaratalain mukaan ampumarataluvan edellytykset ovat seuraavat:

1. Luvanhakijalla on hallintaoikeus rata-alueeseen,
2. Ampumaradan pitämisestä ei aiheudu vaaraa yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle,
3. Hakija esittää ampumaradalle 9 §:n 1 momentin vaatimukset täyttävät järjestyssäännöt,
4. Luvanhakija ei ole konkurssissa eikä hänen toimintakelpoisuutensa ole rajoitettu,
5. Luvanhakijana oleva luonnollinen henkilö tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva,
6. Luvanhakijana oleva luonnollinen henkilö on täyttänyt 18 vuotta,
7. Luvanhakijana olevaa yhteisöä tai säätiötä on toimintansa tarkoituksen ja muiden seikkojen perusteella pidettävä sopivana ampumaradan ylläpitämiseen,
8. Luvanhakijana olevan yhteisön tai säätiön hallintoelimiin kuuluvat henkilöt ja toimitusjohtaja sekä avoimessa yhtiössä yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaiset yhtiömiehet täyttävät 4 ja 5 kohdassa säädetyt vaatimukset, ja
9. Hakija nimeää ampumaradalle sen toiminnasta ja turvallisuudesta vastaavan henkilön (ratavastaava), joka on suostunut tehtävään ja joka täyttää 4–6 kohdassa säädetyt vaatimukset.

Vähäistä ampumarataa (<10 000 laukausta/v.) perustettaessa ilmoituksen tekijän on jätettävä Poliisihallitukselle ilmoitus ampumaradasta vähintään kahta kuukautta ennen toiminnan aloittamista ampumaradalla. Vähäisen ampumaradan käyttöönoton ilmoitukseen tulee liittää ampumaradalle suunnatut järjestyssäännöt sekä tiedot radalle nimetystä ratavastaavasta ja hänen suostumuksestaan toimeen.

Ampumaratalain 12 § määrää maakunnan liiton laatimaan ja pitämään ajan tasalla alueen ampumarataverkoston kehittämissuunnitelmaa. Kehittämissuunnitelmassa esitetään arvio maakunnallisten ampumaurheilukeskusten sekä muiden ampumaratojen riittävästä määrästä ja niiden sijoitustarpeesta maakunnassa. Laki myös määrää, että suunnitelmaa tulee hyödyntää selvitysaineistona alueiden käytön suunnittelussa, ja sitä laadittaessa tulee kuulla keskeisiä metsästys- ja ampumaurheiluorganisaatioita.

¹² Ampumaratalaki (763/2015)

3. AMPUMARADAT JA YMPÄRISTÖ

Ampumaratojen sijoittuminen liittyy vahvasti niiden ympäristölle aiheuttamiin vaikutuksiin. Ratojen sijoittamispäätöksiä tehtäessä pyritään siihen, että ampumaratojen käyttö ja toiminta on turvallista ja ne aiheuttavat mahdollisimman vähän haittaa ympäristölle. Vuoden 2014 ympäristönsuojelulain ja asetuksen määrittämänä ulkona sijaitsevat ampumaradat tarvitsevat kunnan määrittelemän ympäristöluvan toimintaansa varten.¹³ Lupavelvoitteen taustalla on valtionhallinnon ajatus siitä, että ympäristön pilaantumisen vaaran aiheuttamaan toimintaan on oltava lupa.

Ampumaradan ympäristölupa voi tulla vireille useista eri tekijöistä johtuen. Näitä ovat muun muassa uuden ampumaradan toiminnan aloittaminen, määräaikaisen luvan umpeutuminen, olennainen ampumaradan toiminnan muutos tai ampumarata-alueen olosuhteiden muuttuminen. Ampumaratojen ympäristöluvan myöntää pääsääntöisesti se kunta, jossa ampumarata sijaitsee. Poikkeuksena ovat kuitenkin ne ampumaradat, joiden vaikutusalue levittäytyy useamman kunnan alueelle sekä puolustusvoimien ampumaradat, joiden lupaviranomaisena toimii aluehallintovirasto.¹⁴ Ampumaradan sijaintikunta vastaa myös ampumaratojen lupamääräysten valvonnasta ja määräysten noudattamisesta.

3.1 Ympäristövaikutukset

Ampumaratojen ympäristövaikutukset syntyvät ampumasuorituksesta sekä radan rakentamisesta ja ylläpidosta. Ratojen aiheuttamat ympäristövaikutukset voidaan jakaa suoriin ja välillisiin ympäristövaikutuksiin. Suoria vaikutuksia ovat esimerkiksi ammunasta syntyvä melu ja välillisiä vaikutuksia esimerkiksi radoille suuntautuneen liikenteen päästöt. Keskeisimmät ampumaratojen ympäristövaikutukset liittyvät radoilla syntyvään meluun sekä maaperän, pohjaveden ja pintaveden laadun vaarantumiseen tai heikkenemiseen.¹⁵ Ympäristön kannalta ampumaratatoiminnan aloittamisessa ja jatkamisessa merkittävä on, että mahdollisesti syntyvät haitalliset ympäristövaikutukset ehkäistään ennalta tai tilanteissa, joissa vaikutusten syntyä ei voida etukäteen ehkäistä, pyritään ne pitämään mahdollisimman vähäisinä.¹⁶

Ampumarata-alueille kertyvät luodit ja haulit eivät yleensä sellaisenaan aiheuta riskiä ympäristölle tai terveydelle. Rapautuessaan ja liuetessaan maaperään suodattuun veteen ne kuitenkin saostuvat eri mineraaleina tai kiinnittyvät maaperässä oleviin pienhiukkasiin. Ampumaradan ympäristöolosuhteilla onkin merkittävä vaikutus haitta-aineiden kulkeutumiseen. Erityisesti alueen ja sen maaperän kosteus, lämpötila, maalaji, happamuus ja humuspitoisuus sekä kationinvaihtokapasiteetti vaikuttavat haitta-aineiden rapautumisnopeuteen.¹⁷

Ympäristöministeriö on julkaissut ympäristönsuojelulakiin ja -asetukseen liittyen oppaan *Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT): Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta* (2014). Sen tavoitteena on ollut selvittää ja ohjeistaa tekniset ja toiminnalliset menetelmät ampumaratojen ympäristöhaittojen vähentämiseksi sekä arvioida niiden toimivuutta, saatavuutta ja kustannuksia Suomessa. Selvityksen

¹³ Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta (713/2014) ja Ympäristönsuojelulaki (527/2014).

¹⁴ Herranen ym. (2017).

¹⁵ Ympäristöministeriö (2012).

¹⁶ Herranen ym. (2017).

¹⁷ Ympäristöministeriö (2012)

kohteena ovat ulkona sijaitsevat kivääri- pistooli- ja haulikkoradat, joiden aiheuttamia ympäristöriskejä arvioidaan, ja ulkona sijaitsevien ampumaratojen ympäristönsuojelutoimia ohjeistetaan.

3.1.1 Haitta-aineet

Erilaiset ammuntojen yhteydessä syntyvät haitta-ainepäästöt ovat ampumaratojen merkittävin ympäristöriski. Etenkin ammusten sisältämät metallit ja puolimetallit leviävät ampumasuorituksen seurauksena rata-alueille luotien, haulien ja metallipölyn välityksellä. Merkittävimpiä ampumaratojen metallipäästöjä ovat lyijy, kupari ja sinkki sekä puolimetalli antimoni.¹⁸

Haitta-aineet sijoittuvat ampumaradoilla pääasiassa eri ampuma-alueille ja niiden suojarakenteisiin. Kivääri- ja pistooliradoilla haitta-ainekuormitus keskittyy etenkin maalialueilla oleviin taustavalleihin, taulualueen lähiympäristöön, taulualueen taakse sekä ammunnan suorituspaikoille. Haitta-aineet päätyvät ampumaratojen maalialueille, niiden rakenteisiin ja tausta-alueille pääasiassa luotien, haulien ja niiden sirpaleiden muodossa sekä ammunnan suorituspaikoille pienempirakenteisena metallipölynä. Haitta-aineiden sijoittuminen rata-alueille riippuu pitkälti ammuntaalajeista. Kivääri- ja pistooliradoilla, joilla maalit ovat paikallaan, haitta-aineet sijoittuvat maalialueiden taakse tiettyihin iskemäkohtiin tai niihin sijoitettuihin luotiloukkuihin. Liikkuvan maalin radoilla sekä muunneltavilla radoilla, kuten esimerkiksi practical- ja SRA-lajeissa metallit jakautuvat tasaisemmin taustavalleihin. Kivääri- ja pistoolilajeissa, joissa maalit ja taulut ovat metallisia, kuten esimerkiksi ampumahiihdossa ja siluettiammunnassa, ammusten luodit murskautuvat ja pienijakoiset metallipalaset leviävät taulujen ympäristöön maan pintakerrokseen.¹⁹

Haulikkoammunnoissa haitta-aineet levittäytyvät laajemmin rata-alueille. Kivääri- ja pistooliratoihin verrattuna haulikkoradoilla metalliset haulit leviävät koko rata-alueen pintakerrokseen (0-0,1m), keskittyen tiettyihin osiin rata-aluetta haulikkoammunnan lajityypistä riippuen. Haulikoiden tehokas ampumamatka rajoittuu käytännössä alle 50 metriin, mutta koska haulikkoradoilla ei ole yleensä taustarakenteita etenkin haulit leviävät ympäröivään maastoon laajalle alueelle. Haulit lentävät, koosta ja tehokkuudesta riippuen, pisimmillään 250-400 metrin etäisyydelle ampumapaikasta. Haulikolajeissa käytettävät savikiekot jäävät noin 2 hehtaarin alueelle ampumapaikkojen etupuolelle, eivätkä ne aiheuta merkittävää ympäristön pilaantumisen riskiä haitallisilla aineilla.^{20,21}

Etenkin hauli- ja luotijätteet voidaan nähdä merkittävänä ympäristöriskinä ampumaradoilla ja rata-alueita ympäröivillä alueilla. Merkittävin haitta syntyy, jos luodeista, hauleista ja niiden palasista vapautuu maaperässä rapautumisen myötä haitallisia aineita, jotka kulkeutuvat ja levittäytyvät ympäristössä. Esimerkiksi sateen tai sulamisvesien mukana huuhtoutuvat metallit, kuten lyijy ja kupari sekä puolimetallit, voivat vaarantaa pitkällä aikavälillä muun muassa talouskaivojen tai pintavesien laadun.²² Eri haitta-aineet muodostavat ampumaradan rakenteisiin luotien ja haulien muodossa myös varaston, josta ympäristölle haitallisia aineita vapautuu pitkänkin ajan kuluessa.

Haitta-aineiden kulkeutuminen esimerkiksi pohjaveteen riippuu ampumaradan ympäristöolosuhteista. Esimerkiksi sade- ja sulamisvedet sekä maaperä voivat toimia merkittävänä tekijänä haitta-aineiden

¹⁸ Kajander & Parri (2014)

¹⁹ Kajander & Parri (2014)

²⁰ Ympäristöministeriö (2012)

²¹ Kajander & Parri (2014)

²² Herranen ym. (2017)

rapautumisessa ja niiden kuljettamisessa talouskaivoihin ja pintavesiin. Ampuma-aseiden hauleista ja luodeista kertyvät haittavaikutukset ovat yleensä kuitenkin paikallisia ja kohdistuvat pitkälti vain ampumarata-alueiden kasvillisuuteen sekä maaperän eliöihin. Laaja-alaisemmatkin vaikutukset ovat kuitenkin mahdollisia, jos haitta-aineet pääsevät kulkeutumaan esimerkiksi vesistöihin.²³

Ampumaratojen merkittävin yksittäinen haitta-aine on lyijy. Se on edelleen eniten käytetty metalli sekä luodeissa että hauleissa, vaikka lyijyttömiäkin vaihtoehtoja on tullut saataville. Lyijy aiheuttaa jo pieninä pitoisuuksina haitallisia vaikutuksia eliöille ja kasveille, joissa se saa aikaan muun muassa lisääntymisen sekä kasvun heikentymistä. Lyijylle on myös ominaista sen kertyminen ravintoketjussa ylöspäin, jolloin sen vaikutukset voivat kantautua myös eliöiden kautta paikallisia vaikutuksia laajemmalle alueelle. Ihmisiin lyijy voi päätyä esimerkiksi talousvesien tai metsästettyjen riistaeläinten kautta.

Lyijyn lisäksi myös muut luotien ja haulien sisältämät metallit ja puolimetallit voivat aiheuttaa ympäristölle ongelmia. Ne voivat kulkeutua vesien mukana lyijyä helpommin syvemmälle maaperään ja sitä kautta pohjavesiin tai pintavesien valunnan mukana vesistöihin. Luotien ja haulien haitta-aineista esimerkiksi antimonin on arvioitu olevan lyijyä vaarallisempi ihmisille ja kuparin lyijyä haitallisempi eri vesieliöille.²⁴

Haitta-ainepäästöjen hallinnan tarve ja tapa määritellään kohdekohtaisesti toiminnan ja olosuhteiden sekä näistä aiheutuvan ympäristöriskin perusteella. Uusilla ampumaradoilla edellytetään pääsääntöisesti haitta-ainepitoisten vesien keräystä ja tarvittaessa puhdistusta tai vesien muodostumisen estämistä/kuormituksen rajoittamista. Paras tapa haitta-aineiden aiheuttamien ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi on sekä valita radan sijoituspaikka että suunnitella alueen toiminta ja rakenne niin, että aineet eivät pääse leviämään ympäristöön. Näillä päätöksillä pyritään ennen kaikkea siihen, että ympäristön eri osien (maaperä, pinta- ja pohjavedet) laatu pysyy aikaisemmalla tasolla. Ampumaradan sijaintia valittaessa huomiota on kiinnitettävä haitta-aineiden osalta siihen, että alueen päästöjä pystytään hallitsemaan mahdollisimman hyvin. Tästä syystä ampumaratojen sijoittamisessa on tärkeää välttää muun muassa suoalueita, kosteikkoja tai alueita, joissa pohjavesi on lähellä maan pintaa. Tämän lisäksi ampumaratojen sijainnissa on huomioitava se, etteivät ne aiheuta haittaa erityistä suojelua vaativille kohteille, kuten esimerkiksi luonnonsuojelu- ja pohjavesialueille.²⁵

3.1.2 Melu

Ampumaratojen aiheuttamalle melulle on säädetty ohjearvot valtioneuvoston päätöksessä 53/1997. Radoilla syntyvä melu vaikuttaa elinympäristön viihtyisyyteen ja on pääasiassa peräisin aseiden laukausäänistä. Ne muodostuvat sekä aseiden suusta purkautuvan räjähdyskaasun paineaallon synnyttämästä ääniaallosta että luodin äänivallin ylittävistä lentoäänistä. Luodin ja haulien maaliin osumisessa syntyvä ääni on laukausääneen suhteutettuna usein huomattavasti vähäisempi, eikä sitä siitä syystä lueta merkittäväksi melun aiheuttajaksi.

Ammunnan aiheuttama laukausääni koetaan yleisesti häiritseväksi ja epämiellyttäväksi. Aseen laukausäänen voimakkuuteen ja laatuun vaikuttaa keskeisesti ampumalaji, aseiden malli sekä patruunat, jotka voidaan jakaa yli- ja aliaäänipatruunoihin. Yliäänipatruunoiden mekanismi perustuu siihen, että niiden luoti ylittää ammuttaessa äänennopeuden ja aliaäänipatruunoiden mekanismi taas siihen, että luodin

²³ Ympäristöministeriö (2012)

²⁴ Ympäristöministeriö (2012)

²⁵ Ympäristöministeriö (2012)

nopeus jää äänen nopeutta hitaammaksi. Tällöin ylääänipatruunoiden synnyttämä ääni koostuu sekä aseiden laukaisemisen aiheuttaman paineaallon suupamauksesta että luodin lentoäänestä, kun taas aliaäänipatruunoiden ammunnessa synnyttämä ääni koostuu vain suupamauksesta. Asevalintojen vaikutus meluun on havaittavissa esimerkiksi siinä, että isokaliiperisten pistoolien, kiväärien sekä haulikon melupäästöt ovat pienoiskiväärejä ja -pistooleja suuremmat ja aiheuttavat yleisesti enemmän melun haittavaikutuksia.²⁶

Ammunnan aiheuttamat äänet ja melu ovat suurimmillaan ampumasuunnassa.²⁷ Ampumaratojen käytöstä syntyvää melua on mahdollista vähentää useilla eri keinoilla. Näitä ovat esimerkiksi ratojen käyttöaikaa koskevat rajoitukset, ase- ja ammusvalinnat sekä ratojen rakentamisvaiheessa tai kunnostuksen yhteydessä lisätyt äänen kulkuun vaikuttavat rakenteelliset tekijät. Ampumisen synnyttämää ääntä ja melua voidaan ehkäistä esimerkiksi erilaisin meluvallein, -aidoin ja -seinin sekä kulisilla ja ampumakatoksilla, jotka estävät ja vähentävät melua aiheuttavien ääniaaltojen liikettä. Keskeisin tekijä melun ehkäisyssä on kuitenkin ampumaratojen sijoituspaikan valinta sekä toiminta-aikojen suunnittelu.²⁸ Radoilla syntyvä melu ajoittuu siviiliampumaratojen läheisyydessä yleensä huhtikuusta lokakuuhun arki-iltoihin ja viikonloppuihin.

Valtakunnallisesti tarkasteltuna ampumaratojen melulle altistuvien määrä on vähäinen. Maankäytönsuunnittelu ja kaavoitus ovat ensisijainen keino ampumaratojen melun hallintaan. Kaavoituksen keinoin voidaan vaikuttaa siihen, että ampumaratojen melu tulee huomioiduksi alueen maankäytössä. Ampumaratojen ja niiden melualueiden merkitsemisellä kaavoihin voidaan varmistaa, ettei melualueille kaavoiteta melulle herkkiä kohteita tai toimintoja, kuten asutusta.²⁹

3.1.3 Turvallisuus

Ampumaharrastuksen ja ratojen turvallisuus on yksi pääasioista, joita uusi ampumaratalaki käsittelee. Ampumaratoja suunniteltaessa ja käytettäessä rata-alueen sisä- ja ulkopuolen turvallisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Rata-alueen rajat on merkittävä selkeästi, jotta sen sisäpuolelle saapuvat ihmiset eivät harhautuisi vaarallisille alueille vahingossa. Rata-alueen merkitsemisessä voidaan käyttää esimerkiksi aitoja ja varoitusmerkkejä. Lisäksi alueelle on hyvä pystyttää selkeät kulkureittien merkinnät, opasteet ja osoitekyylit.

Ampumarata-alueen sisäisestä ja ulkoisesta turvallisuudesta voidaan huolehtia pienentämällä ulosampumisen riskiä rata-alueella. Ulosampumisen ja kimmokkeiden riskiä voidaan vähentää esimerkiksi erilaisilla rata-alueen ympärille rakennetuilla suoja-alueilla ja -rakenteilla. Suojarakenteita ovat esimerkiksi erilaiset suojavallit, suojaseinät eli kulissit ja näyttösuojat, joita voidaan käyttää esimerkiksi pistooli-, kivääri- ja riistamaalilajeissa. Haulikkolajien turvallisuuden parantamiseksi vaaditaan muita lajeja laajemmat turva- ja suoja-alueet.

Ampumaratalain mukaan ampumaradalla tulee olla järjestyssäännöt, jossa on oltava määräykset rata-alueella ja sen välittömässä läheisyydessä oleskelevien turvallisuuden varmistamisesta, radan käyttöön liittyvistä rajoituksista sekä määräyksiä ja rajoituksia koskevasta tiedottamisesta rata-alueella. Järjestyssääntömääräyksen lisäksi ampumaradalla on oltava ratavastaava, joka valvoo, että ampumarata on

²⁶ Herranen ym. (2017)

²⁷ Herranen ym. (2017)

²⁸ Ympäristöministeriö (2012)

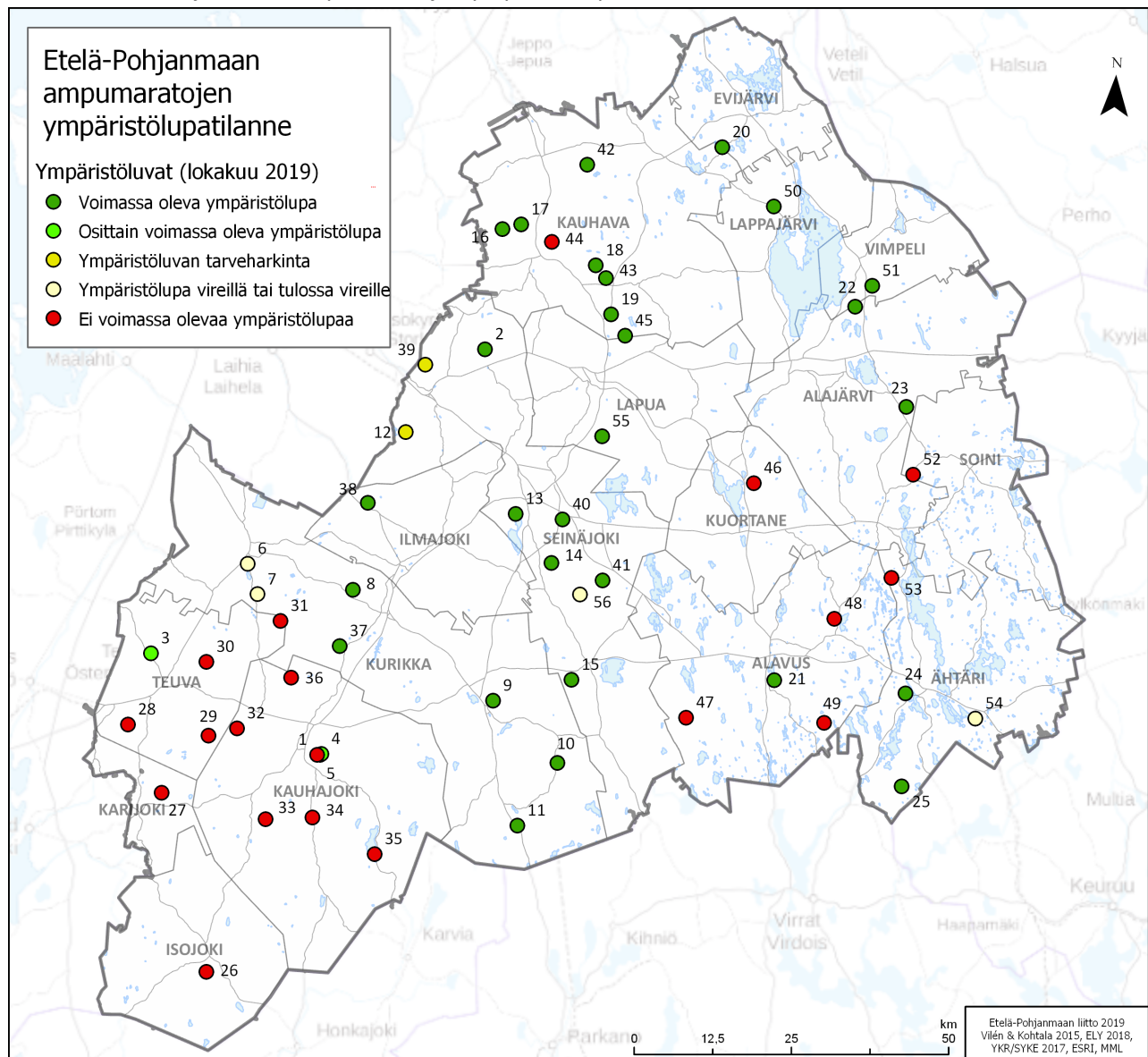
²⁹ Kajander & Parri (2014)

turvallinen ja että radalla noudatetaan järjestyssääntöä sekä ampumarataluvassa tai ampumaratailmoituksen perusteella asetettuja ehtoja ja määräyksiä. Ampumaratalaista annetun ampumarata-asetuksen pykälät 2 ja 3 määrittelevät tarkemmin ampumaratojen järjestyssääntöjen sisällön ja ratavastaavien valvontatehtävät.

3.2 Ampumaratojen ympäristölupatilanne Etelä-Pohjanmaalla

Etelä-Pohjanmaan ampumaradoista 31 radalla on lokakuun 2019 tietojen mukaan joko osittain tai kokonaan voimassa oleva ympäristölupa. Kuudella radalla ympäristölupa on joko tarveharkinnassa, vireillä tai tulossa vireille. Lopuilla 19 radalla ei ole voimassa olevaa ympäristölupaa. (Kuva 2).

Kuva 2. Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen ympäristölupatilanne lokakuussa 2019.

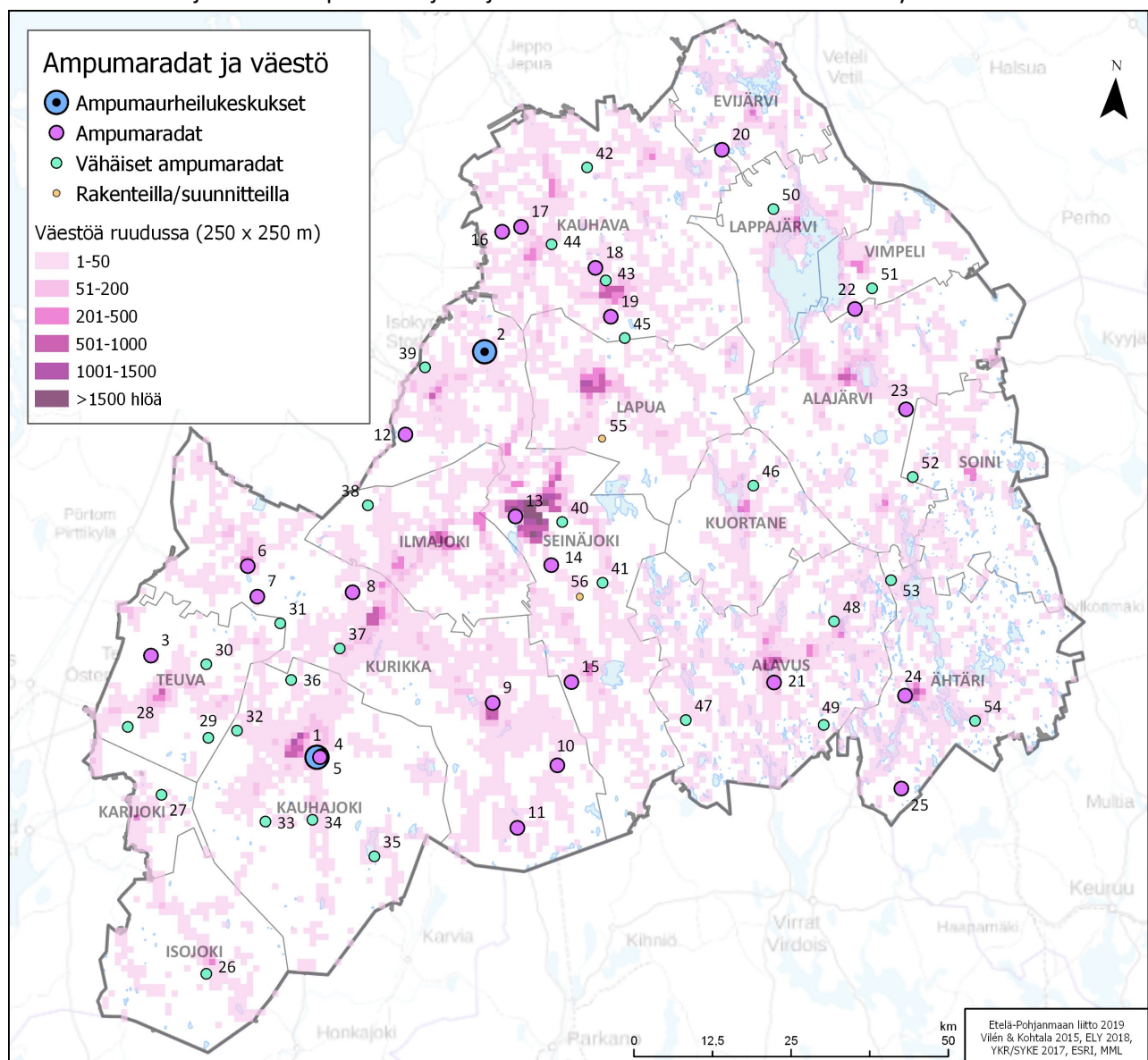

4. ETELÄ-POHJANMAAN AMPUMARADAT

4.1 Ampumaratojen perustiedot

Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen kehittämissuunnitelman pohjatiedot alueen ampumaradoista perustuvat Vilénin ja Kohtalan (2015) opinnäytetyössä *Ampumarataselvitys Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla* esitettyihin tietoihin. Vilénin ja Kohtalan (2015) keräämää aineistoa on täydennetty Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselta saaduilla tiedoilla. Näitä tietoja on edelleen täydennetty ja päivitetty kehittämissuunnitelman luonnosvaiheessa saatujen lausuntojen ja kyselyvastausten pohjalta sekä syksyllä 2019 käyttäjäryhmiltä ja viranomaisilta yleisötilaisuudessa ja sähköpostitse saatujen tietojen perusteella.

Kuva 3. Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen sijainti suhteessa alueen väestön keskittymiseen.

Etelä-Pohjanmaalla sijaitsee yhteensä 54 ampumarataa. Lisäksi Lapuan Ruhaan on rakenteilla 2019-2020 Kivimäen ampumakeskus ja Seinäjoen Ämmälänkylään on suunnitteilla SRA-rata. Ampumarataluokituksen mukaan maakunnan ampumaradoista 29 on vähäisiä ampumaratoja, 23 ampumarataluokan ampumaratoja ja kaksi ampumaurheilukeskuksia. 11 rataa, joista ei ollut saatavilla laukausmääriä, on luokiteltu osaksi ampumarata-aineistoa vähäisinä ampumaratoina. Vilénin ja Kohtalan vuoden 2015 tietojen mukaan Etelä-Pohjanmaan ampumadoilla on voinut harrastaa ammuntaa yhteensä 63 kivääriradalla, 54 haulikkoradalla ja 33 pistooliradalla.

Alueen ampumaratojen sijaintia tarkasteltaessa voidaan havaita, että radat sijoittuvat kokonaisuudessaan suhteellisen kattavasti koko Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueelle. Ampumaratojen sijainnit mukailevat kohtalaisen hyvin alueen väestökeskittymiä ja sijaitsevat maakunnan asutuimpien alueiden läheisyydessä (kuva 3). Toiminnassa olevat ampumaurheilukeskukset sekä yli 10 000 vuotuisiin laukausmääriin yltävät ampumaradat sijaitsevat keskeisillä alueilla väestön keskittymiseen nähden. Tämän lisäksi vähäiset ampumaradat eli alle 10 000 laukaukseen vuodessa jäävät radat täydentävät hyvin alueiden ampumarataverkostoa.

Suhteellisen kattavasta ratamäärästä huolimatta maakunnan ampumaradat painottuvat keskeisesti tiettyihin kuntiin, kun taas osissa kunnista ratoja on vähemmän tai ne ovat kokoluokaltaan vaatimattomampia. Isojoella, Karijolla, Ilmajoella, Kuortaneella, Lappajärvellä, Vimpelissä ja Soinissa sijaitsee kussakin vain yksi ampumarata, joka on luokiteltavissa vähäiseksi ampumaradaksi.

Etelä-Pohjanmaan ampumaradat ovat suhteellisen vanhoja. Suurin osa kaikista ampumaradoista on perustettu 1960- ja 1980 -luvuilla. Toiminnassa olevista radoista lähes 75 % on perustettu ennen vuotta 1990. 2000- ja 2010-lukujen aikana Etelä-Pohjanmaalla on perustettu yhteensä viisi ampumarataa, joista Kivimäen ampumakeskus on rakennusvaiheessa 2019-2020.

4.2 Ampumaratojen saavutettavuus

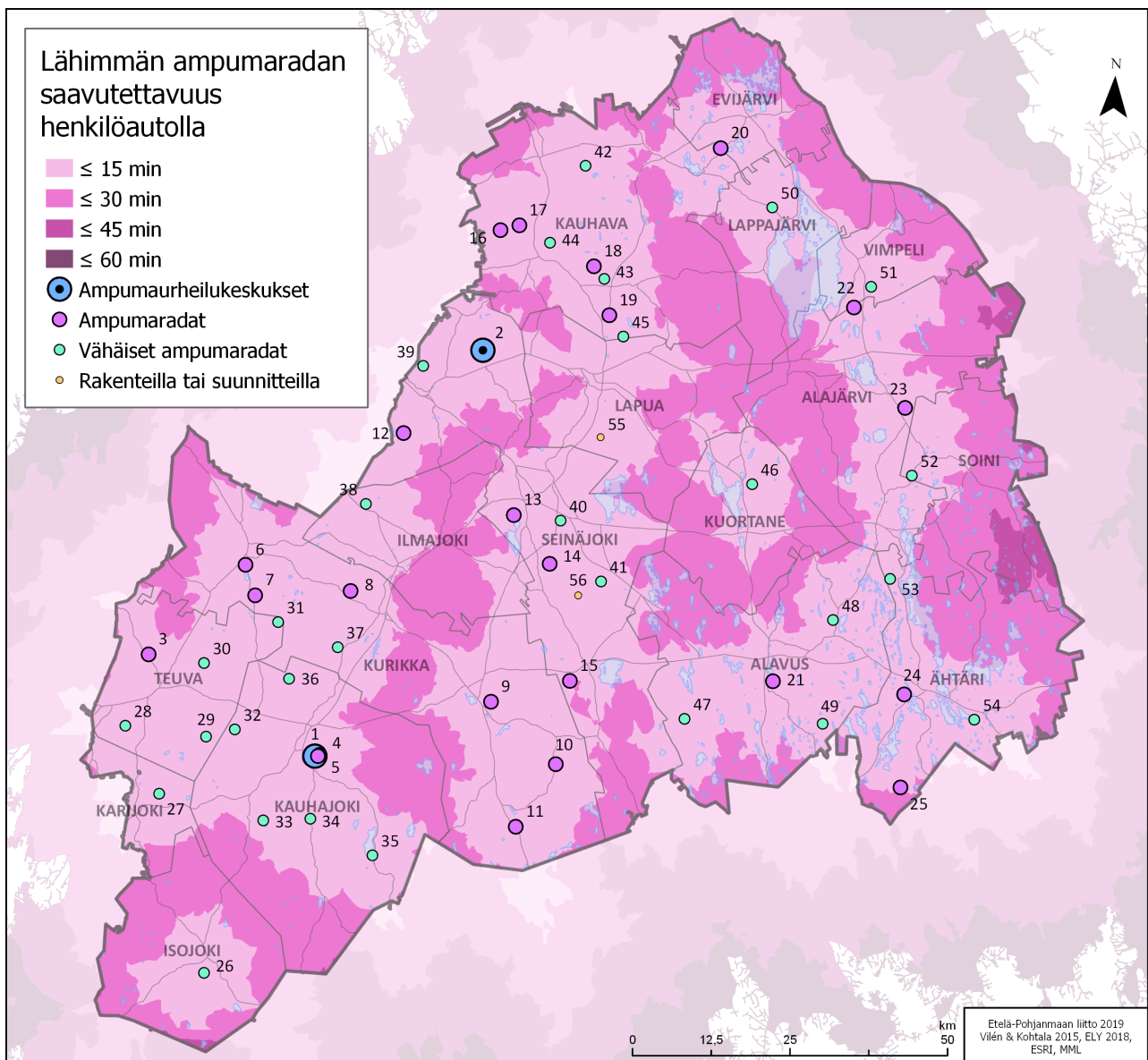
Ampumaratojen alueellista jakautuneisuutta voidaan selvittää niiden saavutettavuutta analysoimalla. Saavutettavuuden tarkastelu toteutetaan ratojen sijaintia, olemassa olevaa tieverkkoa (Väyläviraston Digiroad-aineisto, lisenssi CC 4.0 BY) ja sen nopeusrajoituksia hyödyntämällä. Näiden tietojen avulla ampumaratojen ympärille voidaan laskea paikkatieto-ohjelmiston avulla vyöhykkeet, jotka osoittavat kuinka hyvin tarkastelun kohteena olevat radat ovat ajallisesti saavutettavissa henkilöautolla. Matka-aikavyöhykkeitä voidaan siis käyttää havainnollistamaan analyysin kohteena olevien ampumaratojen saavutettavuutta ajallisesta näkökulmasta.

Tarkasteltaessa lähimmän ampumaradan saavutettavuutta Etelä-Pohjanmaalla, voidaan todeta, että maakunnan maa-alueista noin 92 % sijaitsee siten, että lähimmälle ampumaradalle on tieverkkoa pitkin korkeintaan 30 minuutin pituinen ajomatka (kuva 4). Tätä saavutettavuutta tarkasteltaessa on kuitenkin huomioitava, että se ei erittele sitä, minkälainen varustelu lähimmällä ampumaradalla on ja minkälaisia ratoja lähin ampumarata-alue pitää sisällään. Analyysi ei myöskään ota huomioon ratojen käyttöastetta, jonka perusteella voitaisiin määritellä minkälaiset käyttömahdollisuudet ja kuinka ruuhkainen lähimpänä

sijaitseva ampumarata on. Ratojen saavutettavuustarkastelussa ei ole myöskään huomioitu sitä, mitkä käyttäjäryhmät saavat käyttää mitään rataa ja millä ehdoilla.

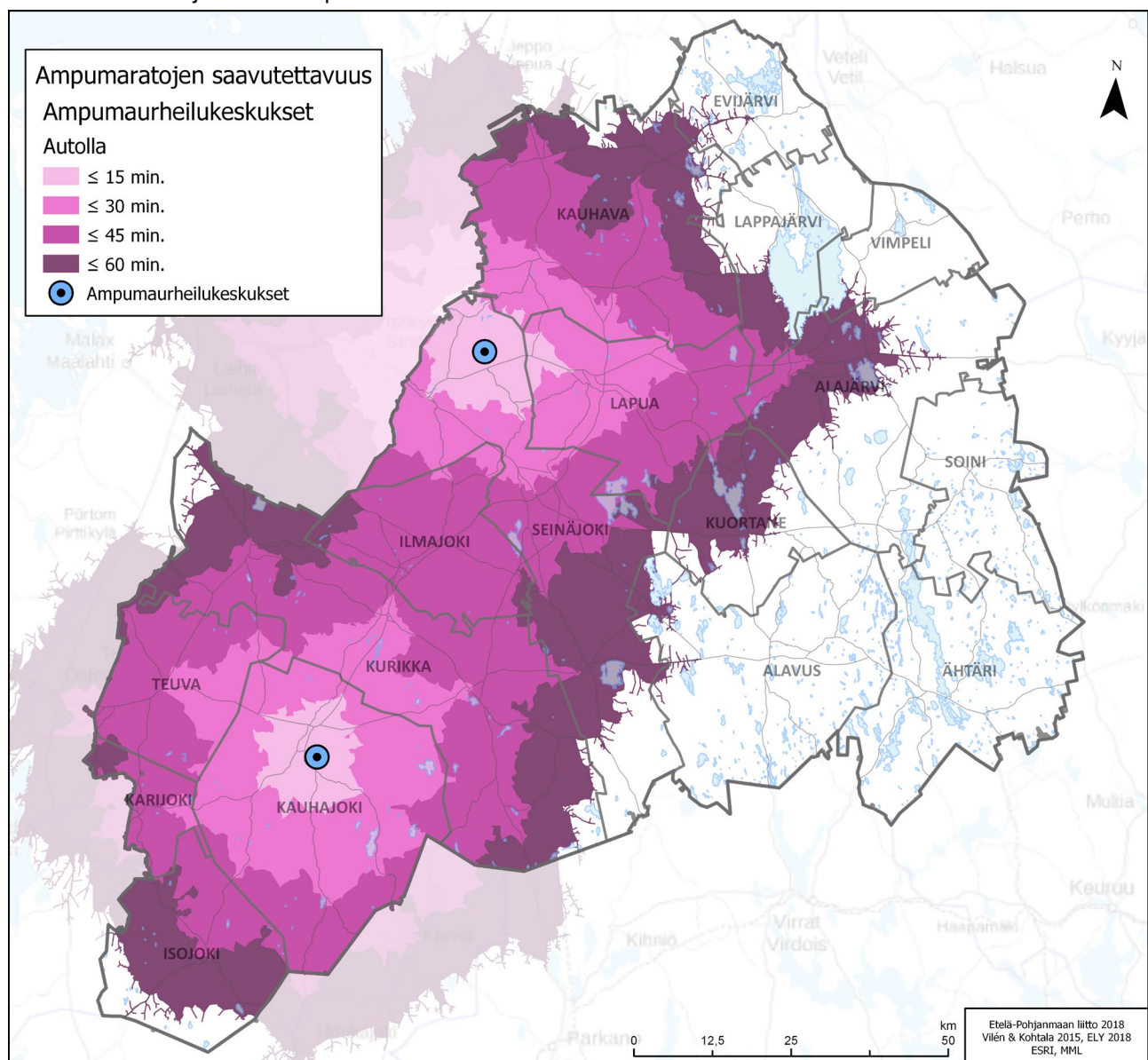
Kaikkia alueen ampumaratoja ja niiden saavutettavuutta, kokoluokasta riippumatta, tarkasteltaessa matka-aika lähimmälle radalle ylittää 30 minuuttia ainoastaan maakunnan raja-alueilla, kuten Ähtärin ja Soinin reuna-alueilla. Vaikka saavutettavuus reuna-alueilla on heikompi, on tärkeää huomioida myös naapurimaakuntien ampumaradat, joiden sijaintia ei ole tämän kehittämissuunnitelman yhteydessä tarkasteltu. On hyvä huomioida myös se, että maakunnan reuna-alueiden ampumaratojen saavutettavuusalueet leviävät myös maakunnan rajojen ulkopuolelle. Tällöin voidaan olettaa, että raja-alueilla sijaitsevat ampumaradat ovat myös naapurimaakuntien, kuten esimerkiksi Keski-Suomen länsiosassa asuvien käytössä.

Kuva 4. Lähimmän ampumaradan saavutettavuus henkilöautolla Etelä-Pohjanmaalla.

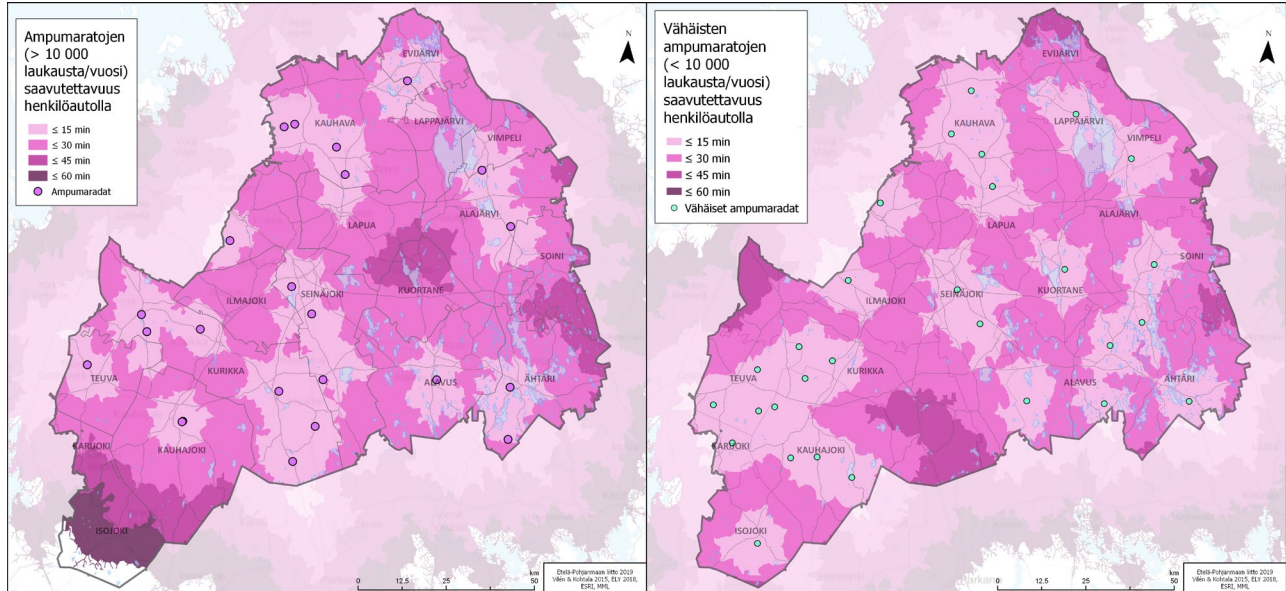
Etelä-Pohjanmaalla sijaitsee kaksi ampumaurheilukeskusta. Seinäjoen Ylistarossa sijaitseva Järvirannan ampumaurheilukeskus sekä Kauhajoella Sotkan ampumahiihtostadion, jonka välittömässä läheisyydessä sijaitsevat myös Sotkan metsästysampumarata ja Sotkan pienoiskivääri- ja pistoolirata. Molemmat ampumaurheilukeskukset sijoittuvat keskeisille paikoille Etelä-Pohjanmaan maakuntaa ja ne ovat hyvin saavutettavissa sekä maakunnan länsiosista että Pohjanmaan maakunnasta (kuva 5). Molemmat ampumaurheilukeskukset ovat toiminnoiltaan kattavia. Niiden vuotuiset kävijämäärät ovat vuoden 2015 aineiston mukaan yli 2000 henkilöä/vuosi ja laukausmäärät ylittävät vuosittain 300 000 laukauksen rajan. Sotkan alueen ampumahiihtostadionin toiminta on keskittynyt ampumahiihtoon ja sen tarjoamat puitteet ovat riittävät ampumakisojen järjestämistä varten. Järvirannan ampumaurheilukeskus on keskittynyt toiminnoiltaan laajemmin yleiseen ampumaurheiluun ja keskus tarjoaa erilaisia ratoja niin haulikkoammuntaan, eri kivääriaseammuntoihin kuin pistooliammuntaankin.

Kuva 5. Etelä-Pohjanmaan ampumaurheilukeskusten saavutettavuus.

Alueellinen ampumarataverkosto täydentyy ampumaradoilla, joilla vuotuisia laukauksia kertyy yli 10 000 kappaletta ja vähäisillä ampumaradoilla, joiden laukausmäärät jäävät alle 10 000 laukaukseen vuodessa. Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen alueellisia saavutettavuuksia tarkasteltaessa voidaan havaita, että ampumaratojen ja vähäisten ampumaratojen saavutettavuusalueet täydentävät kattavasti ampumaurheilukeskusten parhaimpien saavutettavuusalueiden ulkopuolelle jääviä alueita (kuva 6).

Kuva 6. Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen (> 10 000 laukausta vuodessa) ja vähäisten ampumaratojen (<10 000 laukausta vuodessa) saavutettavuusalueet.

4.3 Ampumaratojen saavutettavuus ampumalajeittain

Etelä-Pohjanmaan ampumaradat tarjoavat monipuoliset mahdollisuudet harjoitella ja harrastaa ammuntaa. Eri ampumalajien välillä on kuitenkin eroja sekä ratojen lukumäärän, kokoluokan että saavutettavuuden suhteen.

Määrällisesti maakunnassa on eniten ratoja, jotka tarjoavat mahdollisuuden harrastaa kiväärilajeja. Kivääritai pienoiskivääriammuntaa on mahdollista harrastaa yhteensä 46 ampuradalla. Lisäksi Etelä-Pohjanmaalla sijaitsee 13 rataa ampumahiihdon harjoittelua ja harrastamista varten.

Kivääriratojen saavutettavuus on koko maakunnan alueella erinomainen. Lähimmälle ampumaradalle on pääsääntöisesti alle 30 minuutin matka-aika ja huomattavassa osassa maakuntaa matka-aika jää jopa alle 15 minuutin. Heikoimmankin saavutettavuuden alueella matka-aika lähimmälle kivääriradalle pysyy alle 45 minuutissa. Pienoiskivääriratojen osalta saavutettavuus on Isojoen kunnan alueella heikompi, mutta muutoin matka-aikojen suhteen pysytään kivääriratojen tapaan alle 30 min vyöhykkeellä suurimmassa osassa maakuntaa.

Ampumahiihtoratojen saavutettavuudessa on puolestaan enemmän hajontaa. Kurikan ja Kauhajoen alueille sijoittuu kumpaankin kolme ampumahiihtorataa, Seinäjoelle kaksi rataa ja Kauhavalle, Kuortaneelle, Teuvalle, Vimpeliin ja Ähtäriin kuhunkin yksi rata. Ampumahiihtoratojen saavutettavuus on muuta maakuntaa heikompi Isojoki-Karjoki akselilla. Kaiken kaikkiaan ampumahiihdon harrastusmahdollisuudet ovat kuitenkin maakunnassa hyvät: erityisesti Kauhajoella sijaitseva Sotkan ampumahiihtostadion tarjoaa

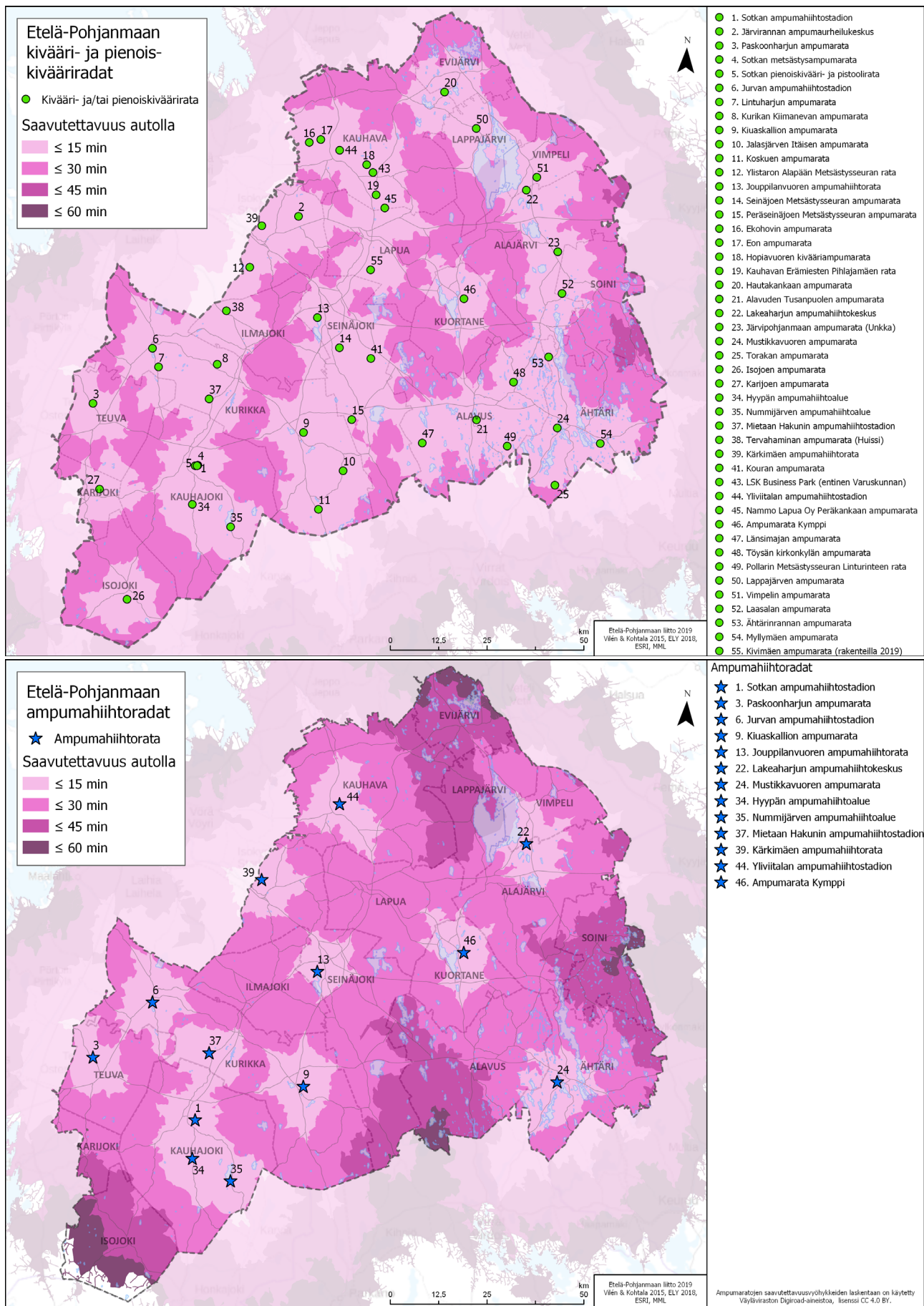
ampumaurheilukeskuksena monipuoliset mahdollisuudet sekä lajin harjoittelu- ja harrastustoiminnalle että kilpailutoiminnalle.

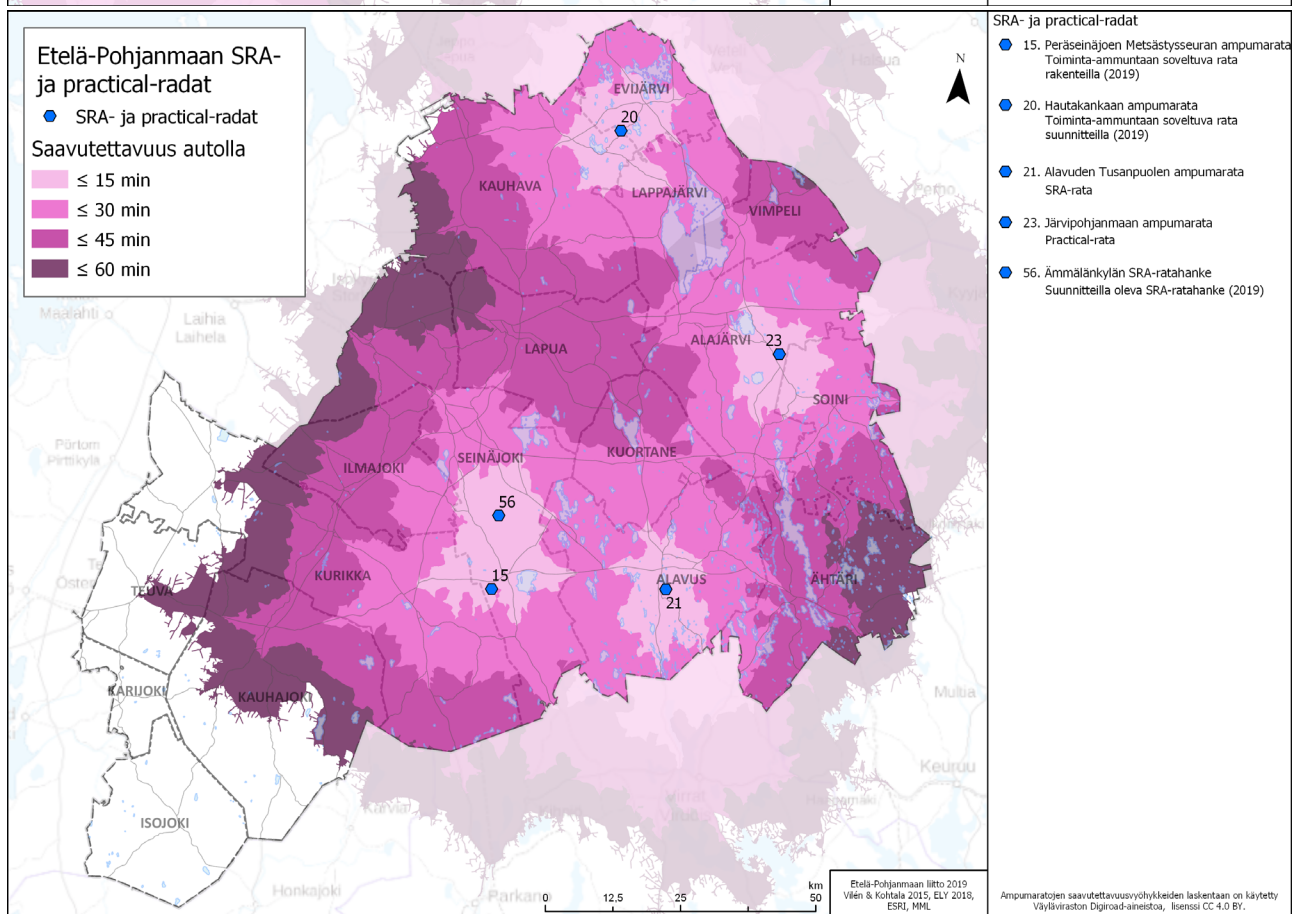
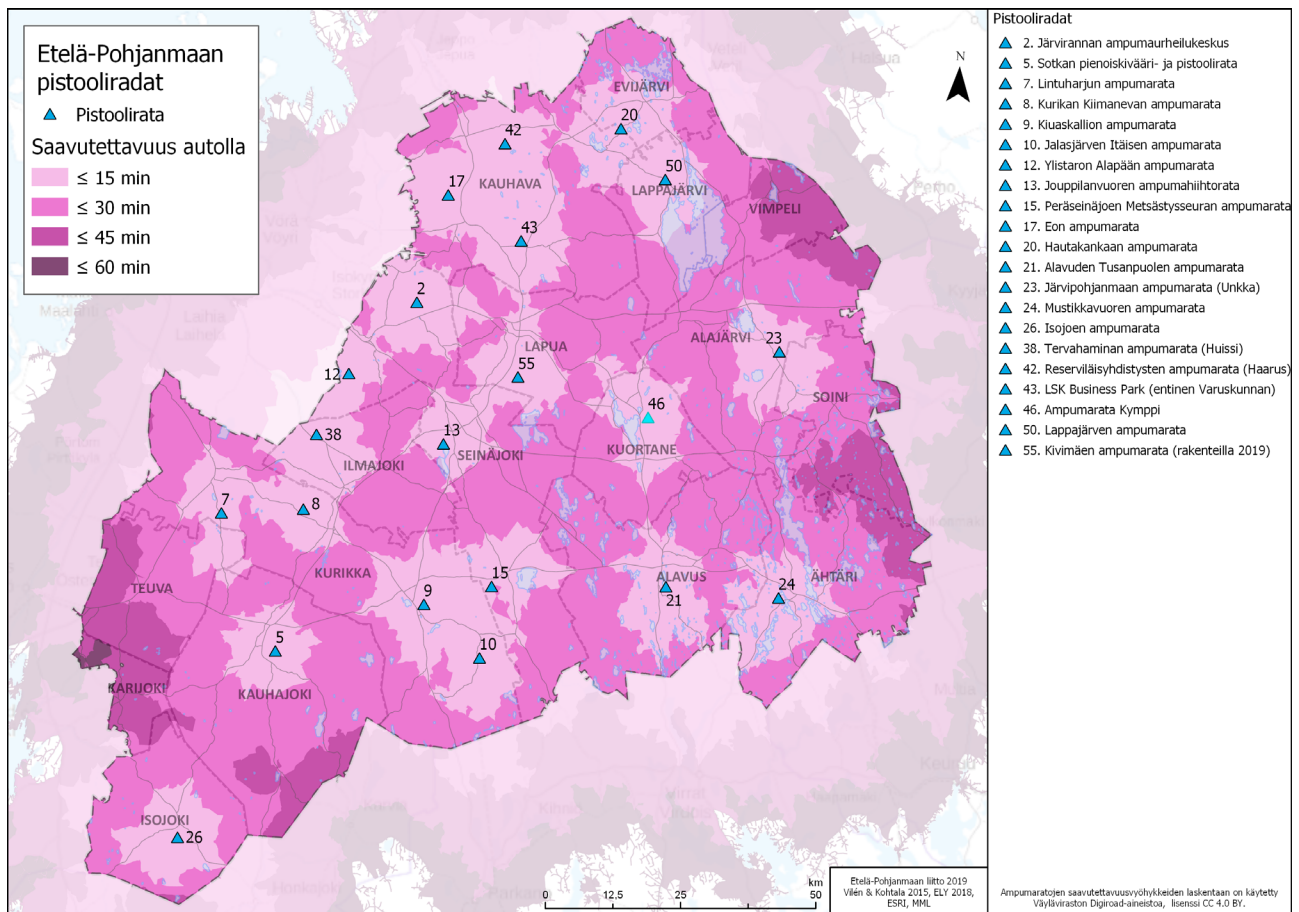
Haulikkoratoja on maakunnassa yhteensä 26 ja pistooliammuntaa voi harrastaa yhteensä 21 radalla. Haulikkoratojen verkosto on levittäytynyt suhteellisen tasaisesti koko maakunnan alueelle. Se on hieman kivääriratoja harvempi, mutta kokonaissaavutettavuudeltaan samaa luokkaa niiden kanssa: lähimmälle radalle on valtaosasta maakuntaa alle puolen tunnin matka-aika ja heikoimmankin saavutettavuuden alueella matka-aika jää alle kolmen vartin.

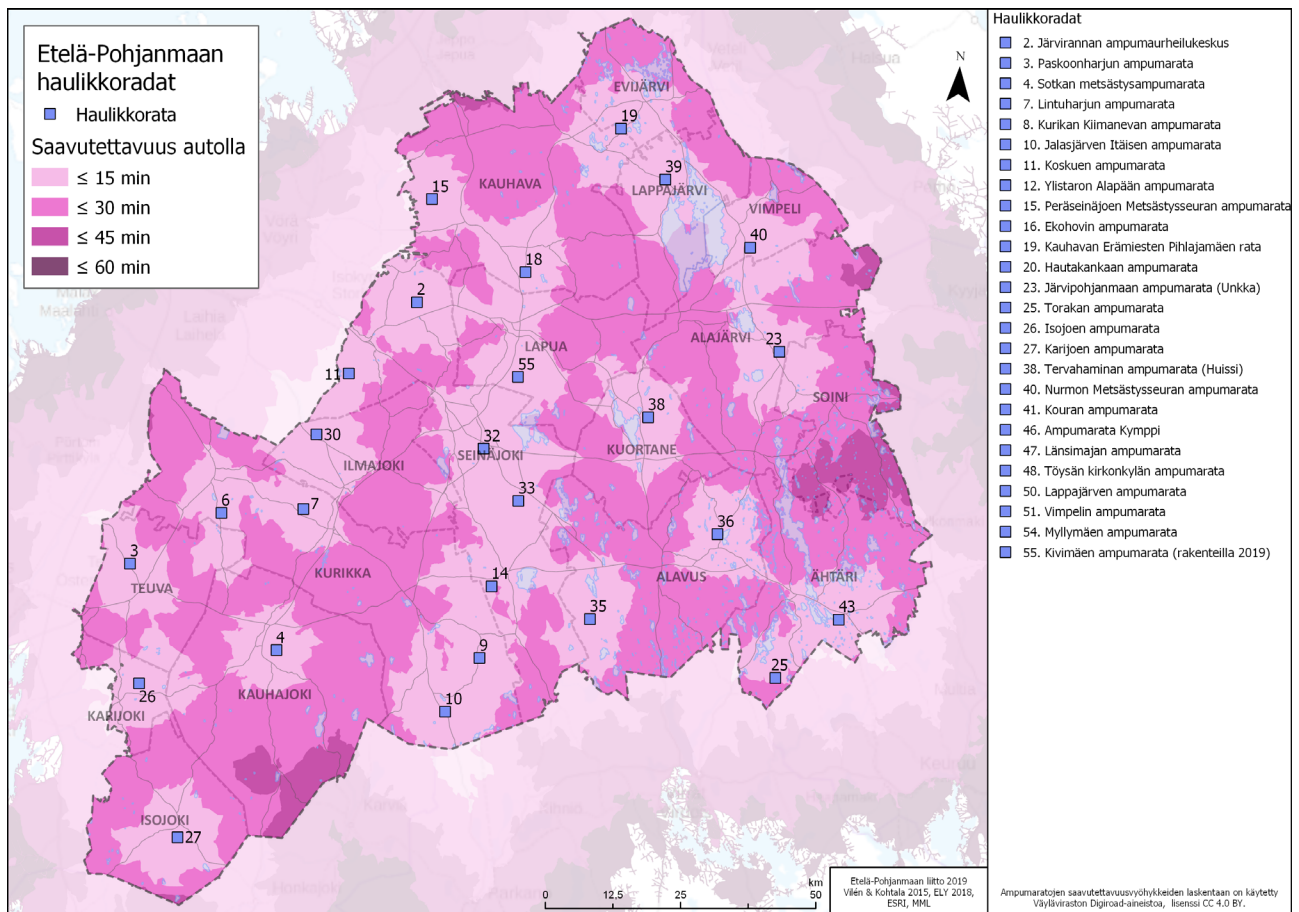
Pistooliratojen saavutettavuus on maakunnan reuna-alueita lukuun ottamatta hyvä. Rataverkosto ei yllä kattavuudeltaan kivääri- tai haulikkoratojen tasolle, mutta matka-ajan suhteen mitattuna liikutaan pääosin alle puolen tunnin saavutettavuusalueella.

Toiminnallisten ampumalajien, kuten SRA:n ja practicalin, suhteen harjoittelu-, harrastus- ja kilpailumahdollisuudet ovat Etelä-Pohjanmaalla suhteellisen heikot. Metsästysseurojen radat soveltuvat pääsääntöisesti heikosti toiminnallisten lajien ammuntoihin ja omia ratoja lajeille on vähän ja niiden kokonaissaavutettavuus on heikko. SRA:n harrastusmahdollisuudet rajoittuvat tällä hetkellä Alavuden Tusanpuolen ampumaradalle ja practicalin Järvipohjanmaan radalle, joka sijaitsee Alajärvellä.

Kokonaisuudessaan toiminnallisten ampumalajien rataverkosto ei yllä Etelä-Pohjanmaalla kattavuudeltaan tai saavutettavuudeltaan yhtä hyvälle tasolle muiden tarkasteltujen ampumalajien kanssa. Toisaalta myöskään harrastajamäärien suhteen ei liikuta vielä samoissa suuruusluokissa perinteisten kivääri-, haulikko- ja pistoolilajien kanssa, mutta harrastajaryhmiltä saadun palautteen mukaan toiminnallisten lajien suosio on kasvussa. Toiminnallisten ampumalajien harrastusmahdollisuudet ovat myös kohentumassa Etelä-Pohjanmaan alueella lähitulevaisuudessa. Peräseinäjoen Metsästysseuran ampumaradalle on rakentumassa toiminta-ammuntaan soveltuva rata ja Hautakankaan ampumaradalle on suunnitteilla niin ikään toiminta-ammuntaan soveltuva rata. Lisäksi Seinäjoen Ämmälänkylään on suunnitteilla kokonaan uusi, pelkästään SRA-ammuntaan tarkoitettu rata.

5. ETELÄ-POHJANMAAN AMPUMARATOJEN NYKYTILA JA AMPUMARATAVERKOSTON KEHITTÄMINEN

5.1 Ammunnan harrastajien kattojärjestöjen tavoitetilat

Maakunnan ampumaratojen ja ampumarataverkoston kehitystarpeita sekä valtakunnallisia kehityssuuntauksia tiedusteltiin syksyllä 2018 ampumaratojen pääkäyttäjryhmien keskeisimmiltä kattojärjestöiltä ja liitoilta, minkä lisäksi kyseisillä tahoilla on ollut mahdollisuus lausua Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen kehittämissuunnitelman luonnoksesta marras-tammikuussa 2018 - 2019.

Riistakeskus järjestää, valvoo ja toteuttaa lakisääteisiä metsästyksen liittyviä ampumakokeita, jotka metsästäjän tulee suorittaa metsästäessään kuusipeuraa, saksanhirveä, japaninpeuraa, metsäkaurista, hirveä, valkohäntäpeuraa, metsäpeuraa, karhua tai villisikaa rihlatulla luotiaseella. Riistakeskus toivoo maakunnan ampumarataverkoston pitämistä mahdollisimman kattavana ja hyvien saavutettavuuksien päässä. Ampumakokeiden järjestämisen lisäksi Riistakeskus näkee, että kattava ampumarataverkosto on myös merkittävä edellytys ampumakokeiden harjoittelua varten.

Suomen Metsästäjäliitto toimii valtakunnallisesti metsästyksen harrastajien kattojärjestönä. Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan maakunnan ampumarataverkoston olisi tärkeää olla sellainen, että ampumaradat eli harrastuspaikat sijaitsisivat alle puolen tunnin matkan päässä kaikilla ampumalajeilla. Metsästäjäliitto mainitsee, että ratoja tarvitaan sekä ampumakeskustasoisena palvelemaan vakavasti otettavaa kilpailuammunnan harjoittamista että myös pienempikokoisina muun muassa metsästysaseiden kohdistusta varten ja ampumakokeiden vastaanottamiseen. Metsästysammunnan harjoittelu on metsästysammunnan kannalta oleellisin tehtävä.

Suomen Ampumahiihtoliiton mukaan Etelä-Pohjanmaalla on erittäin aktiivista ampumahiihtotoimintaa, minkä mahdollistaa alueen kattava ja toimiva ampumahiihtorataverkosto. Lajin olosuhteiden turvaamiseksi myös tulevaisuudessa olosuhteita tulee ylläpitää jatkossakin aktiivisesti.

Suomen Ampumaurheiluliiton toiminnan tarkoituksena on edistää ja kehittää ampumaurheilua Suomessa sekä vaikuttaa että osallistua kansainväliseen ampumaurheilutoimintaan. Ampumaurheiluliiton mukaan ampumaharjoittelu on ympäristövaikutusten minimoimiseksi parasta keskittää ampumaradoille, jolloin minimoidaan yksityismailla tapahtuva harjoittelu. Ampumaradoilla mahdollisia ympäristöriskejä voidaan kontrolloida tai tarvittaessa vähentää. Ampumaurheiluliiton mukaan ampumaratatoiminnan erityispiirteet tekevät itse radoista ja suhteellisen laajoista alueista niiden ympäristössä mielenkiintoisia myös luonnonsuojelullisesta näkökulmasta. Useilla toiminnassa olevilla ampumaradoilla on tai voisi hoidettuna olla erityistä merkitystä useiden uhanalaisten tai harvinaistuneiden lajien elinympäristöinä. Rajoitettu maankäyttö ampumaratojen ympäristössä vähentää myös rakentamisesta johtuvaa elinympäristöjen pirstaloitumista, säilyttäen tärkeitä ekologisia yhteyksiä.

5.2 Etelä-Pohjanmaan ampumarataverkoston kehittämistarpeet käyttäjäryhmien sekä ratojen omistajien ja pitäjien näkökulmasta

5.2.1 Käyttäjäryhmien näkemykset Etelä-Pohjanmaan ampumarataverkoston nykytilasta

Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen käyttäjäryhmien näkemystä viiteen eri väittämään tiedusteltiin 5-portaisen asteikon kyselyllä, jossa vastausvaihtoehdot olivat: täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, ei samaa eikä eri mieltä, jokseenkin eri mieltä ja täysin eri mieltä. Vastaukset saatiin yhteensä 35 maakunnan alueella toimivalta metsästysseuralta, ampumaseuralta, reserviläisyhdistykseltä tai reserviupseerikerholta.

Väittämän *Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen tarjoamat palvelut (esim. erilaiset maalit ja rata-alueet) ovat toimintaamme nähden riittävät* kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 46 % vastaajista.

Väittämän *Etelä-Pohjanmaalla on toimintaamme nähden riittävästi ampumaratoja* kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 60 % vastaajista.

Väittämän *toimintamme keskeisimmän ampumaradan tarjoamat palvelut ja puitteet ovat toiminnallemme riittävät* kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 80 % vastaajista.

Väittämän *toimintamme keskeisin ampumarata sijaitsee riittävän lähellä toiminta-alueitamme* kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 91 % vastaajista.

Väittämän *toimintamme keskeisimmälle ampumaradalle on hyvät kulkuyhteydet* kanssa täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 91 % vastaajista.

Vastausten perusteella enemmistö käyttäjäryhmistä pitää Etelä-Pohjanmaan ampumarataverkostoa riittävänä omaan toimintaansa nähden. Käyttäjäryhmien toiminnalle keskeisimpien ampumaratojen sijaintiin ja niille johtaviin kulkuyhteyksiin ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä, kuten myös toiminnan kannalta keskeisimpien ampumaratojen tarjoamiin palveluihin ja puitteisiin. Yleisesti Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen tarjoamiin palveluihin ei oltu kuitenkaan yhtä tyytyväisiä kuin oman toiminnan kannalta keskeisiin ratoihin.

5.2.2 Käyttäjäryhmien sekä radanpitäjien näkemykset Etelä-Pohjanmaan ampumarataverkoston kehittämistarpeista

Lausuntojen ja kyselyiden kautta kerättyjen vastausten perusteella maakunnan ampumarataverkoston keskeisimmiksi kehittämistarpeiksi nähtiin ratojen ja niiden tarjoamien palveluiden kehittäminen nykytarpeita vastaaviksi sekä rataverkoston ylläpito ja täydentäminen siten, että ratojen saavutettavuus pysyy Etelä-Pohjanmaalla jatkossakin hyvällä tasolla. Erityisen tärkeäksi nähtiin, että maakunnassa säilyisi mahdollisuus eri lajien harjoitus-, harrastus- ja kilpailutoimintaan myös tulevaisuudessa. Nykyisten ratojen toiminnan jatkuvuuden turvaaminen nähtiin tärkeäksi, jotta ampuminen ei siirtyisi radoilta laittomille alueille.

Ampumaratoja koskeviin ympäristölupakäytäntöihin toivottiin selkeyttä ja yhtenäistä linjaa eri kuntien välille. Ampumaratojen ylläpitäjille ja omistajille toivottiin myös tukea tarvittavien lupien hankintaan ja ylläpitoon. Yhtenä kehittämistarpeena mainittiin myös tiedottamiseen panostaminen eri ampumaratojen

tarjoamista palveluista sekä ratojen käyttömahdollisuuksien helpottaminen myös ulkopaikkakuntalaisille harrastajille.

Ratakapasiteetin lisääminen koettiin tärkeäksi sekä toiminnan kasvattamisen että kilpailutoiminnan kehittämisen kannalta. Toiminnan ja resurssien suhteen esitettiin niiden keskittämistä aktiivisille, ympäristöluvallisille, hyvät puitteet omaaville radoille ja erityisesti niille alueille, joille harrastajat ovat keskittyneet. Toisaalta riittävän kattavan ja monipuolisen ampumarataverkoston turvaaminen nähtiin tärkeäksi myös reuna-alueilla.

Käyttäjryhmiltä saadun palautteen perusteella Etelä-Pohjanmaalla olisi tarvetta kehittää erityisesti toiminnallisten ampumalajien, kuten SRA ja practicalin, harrastusmahdollisuuksia sekä pitkien matkojen (≥ 300 m) ratoja. Radoille johtavien tieyhteyksien ja niiden opasteiden parantaminen nostettiin myös esiin yhtenä kehittämistarpeena.

Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen omistajien ja pitäjien tulevaisuuden kehityssuunnitelmiin kuuluvat saatujen vastauksien perusteella ratojen kunnossapitoon tähtäävät toimet ja rakenteiden sekä laitteistojen toimintakunnosta huolehtiminen sekä uusiminen nykytarpeita vastaaviksi. Rata-alueiden turvallisuuden takaaminen nostettiin myös vastauksissa esiin tärkeänä asiana. Muutamat toimijat ilmoittivat kartoittavansa laajentumismahdollisuuksia sekä mahdollisuuksia kilpailutoiminnan lisäämiseksi. Uusien, etenkin nuorten harrastajien aktivointi ja toimintaan mukaan saaminen sekä ns. matalan kynnyksen toiminnan järjestäminen radoilla nähtiin niiden säilymisen kannalta tärkeiksi asioiksi.

5.3 Maakunnan ampumarataverkoston nykytila ja kehittäminen

Etelä-Pohjanmaan ampumarataverkosto käsittää 54 rataa ja sen parhaimman saavutettavuuden alueet painottuvat maakunnan läntisiin osiin. Molemmat maakunnassa toimivat ampumaurheilukeskukset, Sotka ja Järviranta, sekä huomattava osa 10 000 - 300 000 kpl vuotuisen laukausmäärään yltävistä ampumaradoista sijaitsevat Alajärvi-Kuortane-Alavus akselin länsipuolella.

Etelä-Pohjanmaan kunnista Isojoella, Karijolla, Ilmajoella, Kuortaneella, Lappajärvellä, Vimpelissä ja Soinissa sijaitsee kussakin vain yksi vähäiseksi ampumaradaksi luokiteltavissa oleva rata. Vähäisillä ampumaradoilla vuosittaiset laukausmäärät pysyvät alle 10 000 laukauksessa ja toiminnoiltaan ne ovat tyypillisesti pieniä yksittäisten metsästysseurojen harjoitteluratoja.

Maakunnan merkittävin meneillään oleva ratahanke sijoittuu Lapuan Ruhaan, jonne Lapuan seudun Ampumaratayhdistys ry rakentaa Kivimäen ampumakeskusta. Lapuan seudun Ampumaratayhdistys ry:n muodostavat yhdeksän lapualaista metsästysseuraa, Lapuan Riistanhoitoyhdistys, Lapuan seudun Ampujat ry, Lapuan Reserviupseerikerho ry ja Lapuan Reserviläiset ry. Kivimäen ratahanke on EU-rahoitteinen ja rakentamisajankohta sijoittuu vuosille 2019 - 2020. Tavoitteena on, että rakennettavat radat (25 m pistoolirata, 50 m pienoiskiväärirata, 50 m villikarjurata, 100 m luodikkorata ja 75 m / 100 m luodikko/hirvikoerata sekä kolme haulikkorataa) olisivat käyttövalmiit vuoden 2020 alkupuoliskolla. Arvion mukaan ampumaradalla ammuttujen laukausten määrä sijoittuisi vuositasolla 10 000 ja 300 000 laukauksen väliin. Lapualla ei ole ennen Kivimäen ampumakeskuksen valmistumista yhtään toiminnassa olevaa ampumarataa.

Seinäjoen Ämmälänkylään on suunnitteilla SRA-rata, joka keskittyisi ainoastaan toiminnalliseen ammuntaan. Radan kohderyhmänä ovat reserviläiset, Puolustusvoimat ja Poliisi. Peräseinäjoen reserviläiset ovat rakentamassa toiminnallisten ampumalajien rataa Peräseinäjoen ampumaradan yhteyteen ja Jalasjärven Itäisen metsästysyhdistyksen ampumaradalla kartoitetaan kompak-radan rakentamisen mahdollisuutta trap-radan yhteyteen. Hautakankaan ampumaradalle on myös suunnitteilla toiminnalliseen ammuntaan tarkoitettu rata. Maakunnan ampumaradoilla on meneillään myös muita eri suuruisia kehittämishankkeita ja esimerkiksi Kurikan Kiimanevan parannustyöt ovat käynnistymässä lähitulevaisuudessa.

Viime vuosina Etelä-Pohjanmaan ampumaradoilla toteutettuihin kehittämistoimenpiteisiin on kuulunut ratojen ylläpitäjien mukaan rakenteiden uusimista, uusien rataosuuksien rakentamista sekä luodinkeruujärjestelmien uudistamista. Tulevaisuuden kehityssuunnitelmissa maakunnan eri ratojen omistajilla ja ylläpitäjillä on sekä ratojen kalusteiden kunnossapitoon liittyviä toimia, ampuma- ja taululaitekatoksien uusimista että huoltorakennusten ja infran uudistamiseen tähtääviä toimia.

Etelä-Pohjanmaan liitto hyödyntää Etelä-Pohjanmaan ampumaratojen kehittämissuunnitelmaa selvitysaineistona alueiden käytön suunnittelussa. Liitto ei kuitenkaan ota yksittäisten ampumaratojen osalta kantaa siihen, mitä ratoja maakunnassa tulisi kehittää. Sen sijaan kehittämissuunnitelmassa osoitetaan arvio maakunnan ampumarataverkoston nykytilanteesta ja kattavuudesta, minkä pohjalta alueet ja niillä toimivat tahot voivat kehittää toimintaansa.

Etelä-Pohjanmaan liitto toteaa, että kehittämissuunnitelmassa esiin tuodun, maakunnan ampumaratojen tämän hetkisen tilanteen perusteella, alueelta puuttuu sen itäosaa palveleva hyvin varusteltu ja monipuolinen ampumarata. Lisäksi toiminta-ammuntaan soveltuvien ratojen vähäisyyteen tulisi kiinnittää huomiota, jotta kyseisten lajien harrastajille voidaan taata riittävät mahdollisuudet näiden lajien harjoitteluun, harrastamiseen ja kilpailutoimintaan Etelä-Pohjanmaalla. Maakunnassa tulisi myös mahdollisuuksien mukaan kehittää nykyisiä ratoja siten, että ne vastaisivat ratakapasiteetiltaan ja palveluiltaan mahdollisimman hyvin nykytarpeita ja voisivat toimia esimerkiksi kansallisten kilpailujen pitopaikkoina.

6. LÄHTEET

Ampumahiihtoliitto (2017). Ampumahiihtoliiton vuosikertomus 2017.

Ampumaratalaki 763/2015

Etelä-Pohjanmaan reserviläispiiri (2018). Etelä-Pohjanmaan reserviläispiiri. <http://www.epresp.fi> (31.10.2018)

Herranen, N., M. Attila, O. Pyy, J. Tuomainen (2017). Ampumaratojen luvanvaraisuuden keventämismahdollisuuksista. Ympäristöministeriön raportteja. 10/2017.

Kajander, S. & A. Parri (toim.) (2014). Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT). Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta.

Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta 28.6.1993/616.

Maa- ja metsätalousministeriö (2018). Metsästysoikeus. <https://mmm.fi/riista/metsastys-ja-riistanhoito/riista/metsastys-ja-riistanhoito/metsastys-oikeus> (31.10.2018)

Poliisi (2015). Asetilastot 2010-2015. https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/54589_Asetilastot_2010-2015.pdf?526587161d7dd588 (31.10.2018)

Poliisi (2017). Poliisihallinnon toimintaa kuvaavia tilastoja. https://www.poliisi.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/intermin/embeds/poliisiwwwstructure/64074_Poliisi-fi_tilastot_07062017.pdf?e842d65e7106d588 (31.10.2018)

Poliisi (2018). Rinnakkaislupa. <https://www.poliisi.fi/luvat/rinnakkaislupa> (31.10.2018)

Reserviläisliitto (2018). Ammunta. <https://www.reservilaisliitto.fi/toiminta/toimintamuodot/ammunta> (31.10.2018)

Suomen Riistakeskus (2019). Suomi riistamaana. https://riista.fi/wp-content/uploads/2019/08/Suomi_-_Riistamaana_VER3_FIN.indd_pakattu_2.pdf (9.9.2019)

Suomen Riistakeskus Pohjanmaa (2019). Vuoden 2018 tilastotiedot. Sähköpostiviesti (16.9.2019)

Valtioneuvosto (2014). Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta 713/2014.

Valtioneuvosto (2015). Valtioneuvoston asetus ampumaradoista 1307/2015.

Vilén, A-K. & R. Kohtala (2015). Ampumarataselvitys Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla ja Keski-Pohjanmaalla. Opinnäytetyö. Vaasan ammattikorkeakoulu.

Ympäristöministeriö (2012). Ampumaratojen ympäristölupa. Opas toiminnanharjoittajille sekä lupa- ja valvontaviranomaisille.

Ympäristönsuojelulaki 527/2014.

LIITTEET

Liiteluettelo:

- Taulukko 1. Etelä-Pohjanmaan alueella toimivat ampumahiihtoseurat
- Taulukko 2. Etelä-Pohjanmaan alueella toimivat metsästysseurat riistanhoitoyhdistyksittäin
- Taulukko 3. Etelä-Pohjanmaan ampumaradat
- Kartta 1. Etelä-Pohjanmaan ampumaradat ampumarataluokittain

Etelä-Pohjanmaan ampumahiihtoseurat
Isokyrön Metsästys- ja Ampumaseura ry
Jalasjärven Jalas ry
Jurvan Urheilijat ry
Kauhajoen Karhu ry
Kauhavan Wisa ry
Kurikan Ryhti ry
Lappajärven Veikot
Seinäjoen Hiihtoseura ry
Teuvan Rivakka ry
Ylistaron Kilpa-Veljet ry
Ähtärin seudun Ampujat ry

Lähde: Ampumahiihtoliitto (2018), päivitetty.

Etelä-Pohjanmaan metsästysseurat riistanhoitoyhdistyksittäin	Jäsenmäärä
Alajärven riistanhoitoyhdistys	Yht. 1546
Alajärven Metsästysseura ry	434
Haukkalan Metsästysseura ry	-
Kurejoen Metsästysseura ry	-
Laitakaupungin Erä ry	-
Lampimäen Metsästysseura ry	-
Menkijärven Metsästysseura ry	-
Metsästysseura Pesäveikot ry	-
Möksyn Metsästysseura ry	-
Paalijärven-Teerinevan-Luoma-ahon metsästysseura ry	-
Porasharjun Erämiehet ry	-
Alavuden-Töysän riistanhoitoyhdistys	Yht. 1150
Alavuden Metsästysseura ry	201
Kätkänjoen Metsästysseura ry	-
Länsipuolen Metsästysseura ry	195
Niemi-Hukkalan Metsästysseura ry	80
Niinimaan Metsästysseura ry	-
Oura-Lintulan Metsästysseura ry	-
Pollarin Metsästysseura ry	120
Rantatöysän Metsästysseura ry	-
Seinäjärven Erä ry	-
Sulkavankylän Metsästysseura ry	-
Sydänmaan Metsästysseura ry	-
Tohnin Metsästysseura ry	-
Töysän Metsästysseura ry	352

Evijärven-Kortesjärven riistanhoitoyhdistys	Yht. -
Evijärven Metsästysyhdistys ry	461
Haapikylän Metsästysseura ry	-
Isonmäen Eränkävijät ry	-
Kortesjärven Metsästysseura ry	240
Kortesjärven Ylikylän Ms ry	-
Purmojärven Metsästysseura ry	-
Härmän riistanhoitoyhdistys	Yht. 1200
Alahärmän Metsästysseura ry	500
Alahärmän Ylipään Erämiehet ry	150
Kuoppalan Metsästäjät	100
Härmän Metsästysyhdistys ry	150
Ylihärmän Metsästysyhdistys ry	300
Ilmajoen riistanhoitoyhdistys	Yht. 1160
Ilmajoen Metsästysseura ry	1100
Kylkisaloon Metsästäjät ry	30
Munakan Metsästysseura ry	30
Isojoen-Karjoen riistanhoitoyhdistys	Yht. -
Iivarinkylän Metsästysyhdistys ry	43
Isojoen Metsästysseura ry	153
Karjoen Metsästysseura ry	130
Kodesjärven Metsästysyhdistys ry	55
Lauhanmaan Metsästysseura ry	-
Myrkyn Metsänkävijät ry	49
Möykyn Metsästysseura ry	35
Piikkilän Hirviseurue	-
Porin Kennel-kerho ry	-
Vanhankylän Metsästysyhdistys ry	37
Vesijärven Metsästysseura ry	118
Villamo-Heikkilän Metsästysseura ry	71
Jalasjärven riistanhoitoyhdistys	Yht. -
AHK-metsästysyhtymä ry	-
Ilvesjoen erämiehet ry	-
Ilvesjoen Yhteismetsän metsästäjät ry	-
Jalasjärven Alapään Eränkävijät	-
Jalasjärven Itäinen metsästysyhdistys ry	350
Jalasjärven metsästysseura riista ry	< 300
Kosken metsästysseura ry	-
Madesjärven hirviseurue	-
Rustarin Hirviseurue	-
Taivalmaan metsästäjäinliittymä ry	-
Jurvan riistanhoitoyhdistys	Yht. -
Jurvan Kirkonkylän hirviseurue ry	-
Jurvan Metsästysseura ry	400
Metsästysseura Erä II ry	-
Metsästysseura Hiipijät ry	-
Metsästysseura Tarkka ry	-
Kauhajoen riistanhoitoyhdistys	Yht. -
Kauhajoen Metsästysseura ry	-
Muurahaisen Erämiehet ry	44
Päntäneen metsästysseura ry	295
Kauhavan riistanhoitoyhdistys	Yht. -
Kauhavan Alakylän ms ry	-
Kauhavan Erämiehet ry	144

Kauhavan Metsästysseura ry	-
Kauhavan Ylikylän Metsästysseura ry	426
Sankelon seurue	-
Kuortaneen riistanhoitoyhdistys	Yht. 515
Kuortaneen Metsästysseura ry	395
Metsästysyhdistys Repo ry	24
Patiskan Metsästysseura ry	96
Kurikan riistanhoitoyhdistys	Yht. 970
Kurikan Koivistonkylän Metsästysseura ry	170
Kurikan Metsästysseura ry	650
Polven Metsästysseura ry	150
Lappajärven-Vimpelin riistanhoitoyhdistys	Yht. 1206
Hallapuron Metsästysseura ry	40
Itäkylän Metsästysseura ry.	120
Kärnän Metsästysseura ry.	55
Lappajärven Eränkävijät ry.	75
Lappajärven Metsästysseura ry.	156
Savonkylän Metsästysseura ry	157
Tarvolan Metsästysyhdistys ry	178
Tosimetsästäjät ry	-
Vimpelin Metsästysseura ry.	320
Vimpelin Sääksjärven metsästysseura ry	105
Lapuan riistanhoitoyhdistys	Yht. -
Haapakosken Metsästäjät ry	-
Hellanmaan Metsästysseura ry	-
Kauhajärven Metsästysseura ry	-
Lapuan Metsästysseura ry	336
OMH Metsästysseura ry	-
Poutun Metsästäjät ry	-
Ruhan Metsästysseura ry	-
Simpsonin Metsästysseura ry	-
Tiistenjoen Metsästysseura ry	170
Lakeuden riistanhoitoyhdistys	Yht. 1200
Keski-Nurmon Metsästysseura ry	-
Koskelankylän Metsästysseura ry	-
Kouran Metsästysseura ry	-
Kurjennevan Erämiehet	-
Kurjennevan Eränkävijät ry	-
Luukko-Soinin Metsästysseura ry	-
Nurmon Metsästysseura ry	-
Seinäjoen Alakylän Metsästysseura ry	-
Seinäjoen Metsästysseura ry	-
Lehtimäen-Soinin riistanhoitoyhdistys	Yht. 700
Espoon Seudun Metsästäjät ry	-
Hautakylän Metsästysseura ry	-
Keisarin Erä ry	-
Kukonkylän Riistamiehet	-
Laasalan Metsästysseura ry	-
Lehtimäen Erämiehet ry	-
Lehtimäen Metsästysseura ry	-
Punsan Erä ry	-
Soinin Metsästysseura ry	-
Suutarisen seurue	-
Turun Kala ja Erä ry	-
Vehun Riistamiehet ry	-

Wisa-Erä ry	-
Peräseinäjoen riistanhoitoyhdistys	Yht. 700
Peräseinäjoen Metsästysseura	700
Teuvan riistanhoitoyhdistys	Yht. -
Horon Metsästäjät ry	-
Kauppilan Metsästysseura Ry	-
Metsästysseura Ajo ry	-
Ms Teuvan Jahti ry	-
Norin Metsästysseura ry	-
Perälän Metsästysseura ry	-
Riipin Metsästysseura ry	-
Äystön Metsästysseura ry	-
Ylistaron riistanhoitoyhdistys	Yht. -
Kitinojan Metsästysseura ry	-
Untamalan Metsästysseura ry	-
Ylistaron Alapään Metsästysseura ry	120
Ylistaron Kainaston Metsästysseura ry	-
Ylistaron Metsästysseura ry	450
Ähtärin riistanhoitoyhdistys	Yht. -
Harjukankaan Erä ry	-
Inhan Erämiehet ry	-
Isomäen Metsästysseura ry	-
Jussilan seurue	-
Kolunkosken Metsästysyhdistys ry	-
Myllymäen Erämiehet ry	-
Mäki-Hovi-Kolu-Eräkumi ry	-
Nimrod ry	-
Nuoramon Metsästysseura ry	-
Peränteen Metsästys- ja ampumaseura ry	175
Pyhikin Erä/Pyylaaki ry.	-
Rasisalon Metsästysseura ry	-
Rämälän Metsästysseura ry	-
Tuhkion Erä ry	-
Veteläsuu	-
Ähtärin Eränkävijät ry	-
Ähtärinrannan Metsästys- ja ampumaseura	70
Ähtärin Urheilumetsästäjät ry	-
Ähtärin Varikon kerho	-

Lähteet: Suomen Riistakeskus Pohjanmaan vuoden 2018 tilastotiedot ja Pohjanmaan riistanhoitoyhdistysten toiminnanohjaajilta syys-lokakuussa 2019 saadut tiedot. Osa riistanhoitoyhdistyksistä on ilmoittanut tiedot jäsenmääristä seuroittain, osa yhteenlaskettuna. Osasta riistanhoitoyhdistyksiä ei ole saatu jäsenmääriä. Yksittäisistä seuroista on puolestaan saatu tietoja lausuntokierroksen ja kyselyiden kautta.

Ampumarataluokat

- Ampumaurheilukeskukset
- Ampumaradat
- Vähäiset ampumaradat
- Rakenteilla/suunnitteilla

Etelä-Pohjanmaan ampumaradat

- 1. Sotkan ampumahiihtostadion
- 2. Järvirannan ampumaurheilukeskus
- 3. Paskoonharjun ampumarata
- 4. Sotkan metsästysampumarata
- 5. Sotkan pienoiskivääri- ja pistoolirata
- 6. Jurvan ampumahiihtostadion
- 7. Lintuharjun ampumarata
- 8. Kurikan Kiimanevan ampumarata
- 9. Kiuaskallion ampumarata
- 10. Jalasjärven Itäisen metsästysyhdistyksen ampumarata
- 11. Kosken ampumarata
- 12. Ylistaron Alapään Metsästysseuran ampumarata
- 13. Jouppilanvuoren ampumahiihtorata
- 14. Seinäjoen Metsästysseuran ampumarata
- 15. Peräseinäjoen Metsästysseuran ampumarata
- 16. Ekohovin ampumarata
- 17. Eon ampumarata
- 18. Hopiavuoren kivääriampumarata
- 19. Kauhavan Erämiesten Pihlajamäen ampumarata
- 20. Hautakankaan ampumarata
- 21. Alavuden Tusanpuolen ampumarata
- 22. Lakeaharjun ampumahiihtokeskus, Sport Center Lakis
- 23. Järvipohjanmaan ampumarata (Unkka)
- 24. Mustikkavuoren ampumarata
- 25. Torakan ampumarata
- 26. Isojoen ampumarata
- 27. Karijoen ampumarata
- 28. Perälän ampumarata
- 29. Äystön ampumarata
- 30. Riipin ampumarata
- 31. Viitatin ampumarata
- 32. Kainaston ampumarata
- 33. Pöntäneen ampumarata
- 34. Hyypän ampumahiihtoalue
- 35. Nummijärven ampumahiihtoalue
- 36. Mattila-Harjan ampumarata
- 37. Mietaan Hakunin ampumahiihtostadion
- 38. Tervahaminan ampumarata (Huissi)
- 39. Kärkimäen ampumahiihtorata
- 40. Nurmon Metsästysseuran ampumarata
- 41. Kouran ampumarata
- 42. Reserviläisyshdistysten ampumarata (Haaruskangas)
- 43. LSK Business Park (entinen Varuskunnan ampumarata)
- 44. Ylviitalan ampumahiihtostadion
- 45. Nammo Lapua Oy Peräkankaan ampumarata
- 46. Ampumarata Kymppi
- 47. Länsimajan ampumarata
- 48. Töysän kirkonkylän ampumarata
- 49. Pollarin Metsästysseuran Linturinteen ampumarata
- 50. Lappajärven ampumarata
- 51. Vimpelin ampumarata
- 52. Laasalan ampumarata
- 53. Ähtärinrannan ampumarata
- 54. Myllymäen ampumarata
- 55. Kivimäen ampumarata (rakenteilla 2019)
- 56. Ämmälänkylän SRA-ratahanke (suunnitteilla 2019)

Etelä-Pohjanmaan liitto 2019
Vilén & Kohtala 2015, ELY 2018,
ESRI, MML

	Ampumaradan nimi	Kunta	Lau- kauksia/ vuosi	Kävijät/ vuosi	Perustettu	Keskeisin käyttöaika	Ympäristö- lupa	Toimintamuodot	Radat
1	Sotkan ampumahiihtostadion	Kauhajoki	>300 000	2 600	1980-luku	Ympäri vuoden	Ei	Har, Kilp (valtakun.)	Pienoiskivääri/ampumahihto (30 paikkaa)
2	Järvirannan ampumaurheilukeskus	Seinäjoki	>300 000	5 200	1980-luku	Ympäri vuoden	Voimassa	Har, Kilp (kansal.), Koe	Haulikkoradat (skeet, trap, compact-sporting), kivääri (hirvi), pienoishirvi, luodikko, pienoiskivääri, pistooli
3	Paskoonharjun ampumarata	Teuva	>10 000	200	1969	Ympäri vuoden	Osittain voimassa	Har, Koe, Kohd	Haulikko (skeet, trap), Kivääri (100m), Hirvi (100 m), Pienoiskivääri/ampumahihtorata
4	Sotkan metsästysampumarata	Kauhajoki	<100 000	300	1974	Huhti-lokakuu	Osittain voimassa	Har, Kilp (seudul.), Viranom.	Haulikkoradat: (4 skeet, 2 trap), pistooli (25 m), pienoiskivääri (50 m), kivääriradat (liikkuva hirvi, villikarju, olympiakivääri)
5	Sotkan pienoiskivääri- ja pistoolirata	Kauhajoki	50 000	600	2005	Touko-syyskuu	Voimassa	Har, Harj, Kilp, Koe, Kohd, Opetus, Viranom., Vm	Pienoiskivääri (20 paikkaa), pienoispistooli (14 paikkaa)
6	Jurvan ampumahihtostadion	Kurikka	<100 000	520	1977	Ympäri vuoden	Tulossa vireille	Har, Kilp (seudul. & kansal.)	Pienoiskiväärirata/ampumahihtorata (30 paikkaa)
7	Lintuharjun ampumarata	Kurikka	<100 000	1 040	1960-luku	Huhti-lokakuu	Tulossa vireille	Har, Kilp, Koe, Kohd,	Haulikkorata (skeet), kiväärirata (villikarju, hirvi), pistoolirata
8	Kurikan Kiimanevan ampumarata	Kurikka	100 000	250	1968	Helmi-lokakuu	Voimassa	Har, Kilp, Koe,	Pistooli, haulikko, pienoiskivääri, hirvi, pienoishirvi, luodikko, 3 skeetrataa, 3 traprataa
9	Kiuaskallion ampumarata	Kurikka	>10 000	1 040	1980-luku	Ympäri vuoden	Voimassa	Har (ampumahihto), Kilp. (alueel.)	Pistooli, pienoiskivääri/ampumahihtorata
10	Jalasjärven Itäisen Metsästysyhdistyksen ampumarata	Kurikka	>10 000	2 600	1970-luku	Touko-lokakuu	Voimassa	Har, Koe, Kohd	Hirvi, haulikko, luodikko, kivääri, pistooli
11	Koskuen ampumarata	Kurikka	>10 000	960	1960-luku	Maalis-lokakuu	Voimassa	Har, Kilp (alueel.), Koe	Haulikko (skeet), kivääri (hirvi), luodikko
12	Ylistaron Alapään Metsästysseuran ampumarata	Seinäjoki	>10 000	840		Huhti-lokakuu, talvella satunnaisesti	Tarveharkinta	Har, Kilp (maakun. & seudul.) Koe, Kohd	Hirvi, luodikko, pienoishirvi, metsästyshaulikko
13	Jouppilanvuoren ampumahihtorata	Seinäjoki	>200 000	6 000	1983	Ympäri vuoden	Voimassa	Harj, Kilp (kansal. & seudul.), Vm	Pienoiskivääri/ampumahihtorata, pistooli
14	Seinäjoen Metsästysseuran ampumarata	Seinäjoki	1 0000	1 560	1978	Huhti-syyskuu	Voimassa	Koe, Kohd	Kiväärirata
15	Peräseinäjoen Metsästysseuran ampumarata	Seinäjoki	>100 000	2 600	2004	Huhti-loka, haulikko ympäri vuoden	Voimassa	Har, Kilp (seudul.), Koe, Kohd,	Pistooli (25m), villikarju (50m), hirvi (100m), haulikkoradat: (skeet ja trap)
16	Ekohovin ampumarata	Kauhava	50 000	1 000	1990-luku	Ympäri vuoden	Voimassa	Har, Kilp (seudul. & seur.), Koe, Kohd, Vm	Hirvi, kivääri (300m), haulikkoradat (trap, compact-sporting)
17	Eon ampumarata	Kauhava	>10 000	-	1969	Touko-syyskuu	Voimassa	Har, Kilp (alueel.), Vm	Pistooli, pienoiskivääri
18	Hopiavuoren kivääriampumarata	Kauhava	50 000	-	1930-l./2015		Voimassa	Koe, Vm, Kilp.	Kiväärirata (300 m, 200 m ja 100 m)
19	Kauhavan Erämiesten Pihlajamäen ampumarata	Kauhava	100 000	300	1972	Ympäri vuoden	Voimassa	Har, Kilp (paikal.), Koe, Vm	Haulikko, hirvi, luodikko (100 m)
20	Hautakankaan ampumarata	Evijärvi	>10 000	250	1980-luku	Ympäri vuoden	Voimassa	Har, Koe,	Kivääri, pienoiskivääri, pistooli, haulikko (trap, skeet, compact-sporting, metsästys), hirvi, luodikko
21	Alavuden Tusanpuolen ampumarata	Alavus	>10 000	1 200	1950-luku	Huhti-lokakuu	Voimassa	Harj, Kilp (seudul.), Koe	Luodikko, hirvi, villikarju, pistooli, pienoiskivääri
22	Lakeaharjun ampumahihtokeskus, Sport Center Lakis	Vimpeli	>100 000		2014	Ympäri vuoden	Voimassa	Har, Kilp	Pienoiskivääri/ampumahihtorata
23	Järvipohjanmaan ampumarata (Unkka)	Alajärvi	25 000	150	1991	Ympäri vuoden	Voimassa	Harj, Koe, Kilp (alueel. & seudul.), Vm	Kivääriradat (hirviradat 75 m ja 100 m, villikarju, pienoishirvi), pienoiskivääri (50m), pienoispistooli, haulikkoradat (trap, practical)
24	Mustikkavuoren ampumarata 46	Ähtäri	>10 000	960	1994	Ympäri vuoden	Voimassa	Har, Kilp (valtakun.), Opetus, Vm	Kiväärirata (pionoiskiväärirata) 50m ja pistoolirata 25m, ampumahihto (22 paikkaa), pienoishirvi- ja villikarjurata (50m)
25	Torakan ampumarata	Ähtäri	>10 000	1 200	1970-luku	Touko-syyskuu	Voimassa	Har, Kilp (alueel.), Koe, Kohd,	Haulikkoradat (skeet, trap), hirvi, luodikko

26	Isojoen ampumarata	Isojoki	<10 000	720	1960-luku	Touko-syyskuu	Ei	Harj, Kilp (seura), Koe,	Haulikkoradat (skeet, trap), pistooli, kivääri
27	Karijoen ampumarata	Karijoki	3 000	1 560	1940-luku	Kesä-elokuu	Ei	Har, Koe, Vm,	Luodikko (100m ja liikkuva hirvi 75m), pienoiskivääri (50m), haulikko
28	Perälän ampumarata (ELY)	Teuva	-	-	-	-	Ei	-	-
29	Äystön ampumarata (ELY)	Teuva	-	-	1970	-	Ei	-	-
30	Riipin ampumarata (ELY)	Teuva	-	-	1985	-	Ei	-	-
31	Viiatin ampumarata (ELY)	Teuva	-	-	1987	-	Ei	-	-
32	Kainaston ampumarata (ELY)	Kauhajoki	-	-	1960	-	Ei	-	-
33	Päntäneen ampumarata (ELY)	Kauhajoki	-	-	1993	-	Ei	-	-
34	Hyypän ampumahihtoalue	Kauhajoki	<10 000	120	1980-luku	Ympäri vuoden	Ei	Har	Pienoiskiväärirata/ampumahihtorata
35	Nummijärven ampumahihtoalue	Kauhajoki	<10 000	120	1990-luku	Ympäri vuoden	Ei	Har	Pienoiskiväärirata/ampumahihtorata (10 paikkaa)
36	Mattila-Harjan ampumarata (ELY)	Kauhajoki	-	-	1968	-	Ei	-	-
37	Mietaan Hakunin ampumahihtostadion	Kurikka	-	-	2015	Ympäri vuoden	Voimassa	Harj	Pienoiskivääri/ampumahihtorata
38	Tervahaminan ampumarata (Huissi)	Ilmajoki	<10 000	500	1984	Touko-syyskuu	Voimassa	Harj, Har, Koe, Kohd, Vm	Haulikkoradat (skeet ja trap), kivääriradat (hirvi, villikarju), pistooli, pienoiskivääri
39	Kärkimäen ampumahihtorata	Seinäjoki	<10 000	1 040	1988	Ympäri vuoden	Tarveharkinta	Har, Kilp (seudul. & kansal.)	Pienoiskiväärirata/ampumahihtorata (50m, 24 paikkaa)
40	Nurmon Metsästysseuran ampumarata	Seinäjoki	<10 000	250	1980-luku	Kesä-elokuu	Voimassa	Har	Haulikko (savikiekkorata)
41	Kouran ampumarata	Seinäjoki	<10 000	520	1960-luku	Touko-syyskuu	Voimassa	Har, Koe, Kohd	Hirvi, haulikkoradat (skeet ja trap)
42	Reserviläisyhdistysten ampumarata (Haaruskangas)	Kauhava	<10 000		2016		Voimassa	Vm	Pistoolirata
43	LSK Business Park (entinen Varuskunnan ampumarata)	Kauhava	>10 000	130	1950-luku	Ympäri vuoden	Voimassa	Vm	Pistooli (20 paikkaa), pienoiskiväärirata tulossa (5 paikkaa)
44	Yliviitalan ampumahihtostadion	Kauhava	-	-	-	-	Ei	-	Ampumahihtorata
45	Nammo Lapua Oy Peräkankaan ampumarata (ELY)	Kauhava	-	-	1905	-	Voimassa	Koeammunnat	Koeammuntoja kontteihin
46	Ampumarata Kymppi	Kuortane	<10 000	780	1968	Ympäri vuoden	Ei	Harj, Kilp (alueel.), Koe, Vm	Hirvi, kivääri, haulikko, pienoiskivääri/ampumahihto
47	Länsimajan ampumarata	Alavus	<10 000	185	1980-luku	Ympäri vuoden	Ei	Har, Kilp (alueel.), Koe, Kohd, Vm	Haulikko, luodikko, hirvi
48	Töysän kirkonkylän ampumarata	Alavus	<10 000	150	1954	Maalis-lokakuu	Ei	Har, Koe, Kohd,	Haulikko, hirvi, lintu, luodikko
49	Pollarin Metsästysseuran Linturinteen ampumarata	Alavus	<10 000	200	-	-	Ei	Har, Koe	Kivääri, pienoiskivääri
50	Lappajärven ampumarata	Lappajärvi	8 000	300	1984	Huhti-syyskuu	Voimassa	Har, Kilp (seudul.), Koe,	Haulikko, luodikko, hirvi, pienoiskivääri, pistooli
51	Vimpelin ampumarata	Vimpeli	<10 000	1 800	1966	Ympäri vuoden	Voimassa	Koe, Kohd, Har,	Haulikko, kivääri, hirvi
52	Laasalan ampumarata	Soini	<10 000	150	1970-luku	Touko-syyskuu	Ei	Harj, Kilp (paikal.), Koe,	Luotirata (hirvi ja karhu)
53	Ähtärinrannan ampumarata	Ähtäri	<10 000	360	1970-luku	Elo-syyskuu	Ei	Har, Koe, Kohd	Kiväärirata (pienoiskivääri-, hirvi- ja luodikkoaseammuntaa)
54	Myllymäen ampumarata	Ähtäri	4 500	1 560	1969	Touko-lokakuu	Vireillä	Har, Kilp (alueel.), Kohd, Vm	Hirviradat (75 m ja 100 m), haulikkorata (skeet- ja metsästysammuntaa)
55	Kivimäen ampumarata	Lapua	Alustava arvio >10 000	-	rakenteilla 2019-2020	-	Voimassa	-	Pistoolirata (25 m), pienoiskiväärirata (50 m), villikarjurata (50 m), luodikkorata (100 m), hirvi/luodikkorata (75 m/100 m), haulikkoradat (3 rataa)
56	Ämmälänkylän SRA-ratahanke	Seinäjoki	-	-	suunnitteilla	-	-	Har, Harj, Kilp, Viranom, Vm	Moduulirakenteinen SRA-rata

Toimintamuotojen lyhenteet: Har = Harrastustoiminta, Harj = Harjoittelutoiminta, Kilp = Kilpailutoiminta (laajuus), Koe = Ampumakoheet (mm. hirtimerkki), Kohd = Aseiden kohdistaminen, Opetus = Ammunnan opetustoiminta, Viranom = Viranomaistoiminta, Vm = Vapaaehtoinen maanpuolustus.

Aineistolähteet: VAMK:n opinnäytetyöhön vuonna 2015 kerätty aineisto ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselta vuonna 2018 saatu ampumarata-aineisto, joita on päivitetty sidosryhmien ja viranomaisten tiedoilla.

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO
REGIONAL COUNCIL OF SOUTH OSTROBOTANIA

WWW.EPLIITTO.FI

